

Ho vūahũ na ó o Poole túara nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi

Vūahũ túaró nūhũ

Ho vūahũ mu lé o Poole túara ho nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi.

O bía le 6a nùpua búenbúen wó khon lè le Dónbeenĩ, ká bĩa màhá tà dó mí sĩa o Yeesu *Krista yi á le Dónbeenĩ á à wé á 6a à térén le yahó. Le è kání 6a mu bè-kora yi á à na le mukání binbirĩ na máa vé 6a yi (1–8).

O Poole bía lè 6a *zúífùwa na wee pí a Yeesu bio le 6a yí dà máa pí le Dónbeenĩ máa lén fɛɛɛ. (9–11).

O le hã laà na kà wán á le Dónbeenĩ sãamu na le wee wé làa bĩa yínɔí 6a zúífùwa á ko mu wé à 6a na mítén búenbúen o Yeesu yi, à bio sí le Dónbeenĩ yi fɛɛɛ (12.1–15.13).

O mún bía le mí wi à mí va ho Oroomu, à ðĩn bĩn varáa ho Esipaaje. O o tɛnía bĩa ó o zũ ho Oroomu lóhó yi búenbúen (15.14–16.27).

Le tɛnii

¹ Inén Poole na lé o Yeesu *Krista ton-sá, lé mi wee túa ho vūahũ na kà á à na mia. Le Dónbeenĩ von mi à ĩ wé o Yeesu Krista tonkaro. Le léra mi à ĩ bue le Dónbeenĩ bĩn-tente,

² ðio le fèra ðĩn mí jĩ-cúa fɛɛrowà wán dóráa mí jii nɔn mí bíonĩ vūahũ yi.*

* 1:2 Mí loń Ezayii vūahũ 52.7; 61.1

³ Le bín-tente mu bïo ciran le Za Yeesu Krista. O lé o *Daviide m̀nmanĩi mu nĩpomu dání yi.

⁴ Εε κά le Dónbeenĩ Hácírí zéenia mu lè mí pànká le o lé mí za bïo le vèenia wo bïo yi, wón na lé wa Nùhũso Yeesu Krista.

⁵ Lé o Yeesu Krista mu pànká yi á le Dónbeenĩ sãamu wórãa mi là a tonkaro, bèra a na hã kãna búenbúen nùpua à dé mí sĩa wo yi, à wé bè o bioní yi, à dérãa ho cùkú wo yi.

⁶ Minén mún lé bán nùpua so búí, minén na le Dónbeenĩ von, á mi bïo sã a Yeesu Krista yi.

⁷ Awa! I wee túa ho vũahũ na kã á à na minén búenbúen na le Dónbeenĩ wa làa sòobéε á von á mi bïo sã le yi ho Oroomu lóhó yi. Le wàn Maá Dónbeenĩ lè wa Nùhũso Yeesu Krista wé mí sãamu làa mia, à na ho h́érà mia.

O Poole wi o ò vaa búεkĩ ho Oroomu

⁸ I ì búaká lè wàn Dónbeenĩ b́arákà déró mi búenbúen bïo yi o Yeesu Krista pànká yi. Lé bïo mí s̀adéró le Dónbeenĩ yi á bïo wee bío ho ðímĩná lùà búenbúen yi.

⁹ Le Dónbeenĩ na á ï wee sá na yi lè ï sĩa búenbúen le bín-tente na á ï wee bue bïo yi, ðïo bïo ciran le Za, dén zũ le bïo á ï wee mì lé ho túiá poni. Le zũ le ká ï wee fio à ï leéka mi bïo.

¹⁰ Pãahũ léε pãahũ ká ï wee fio, à ï le ká mu lé le Dónbeenĩ sĩa bïo, à le tà na mu ní, à ï ðàn b̄uen mi c̄n.

¹¹ Mu bon, ï b̄entĩn wi à ï mi mi wán làa sòobéε, bèra a na à mu bïo wéró pànká na le Dónbeenĩ Hácírí dó mĩ à mi mún yí, à mi pànká wíoka κεĩ.

¹² A hã s̀adéró le Dónbeenĩ yi na wa leéra yi á wa à hení mín sĩa bïo yi.

13 Wàn zàwa lè wàn hĩnni kèrètɛwa, ɪ wi à mi zũn le ɪ wi à ɪ buen mi cɔn ká hã bũmakaa màhã hò mi á ɪ ðĩn yí yú mu wɔhũ. ɪ ɪ buen mi cɔn, bèra a na à ɪ tonló cǔnú kɛn làa bɔ ho kɛraráa hã kãna na ká nùpua cɔn bɔ sɪi.

14 ɪ ko à ɪ bue le Dónbeenĩ bín-tente na ɓa nùpua ɓúenɓúen lè mí sɪwà yi, ɓia yɔ héra làa ɓia yɔ yí héra, ɓia kàráanna, làa ɓia yí kàráanna.

15 Lé bɔn te bɔ á ɪ wi à ɪ buee bue le bín-tente mu à na minén na mún wi ho Oroomu lóhó yi.

Le Dónbeenĩ bín-tente pànká wi

16 Mu bon, le bín-tente bueró n̄yio yí máa dí mi. Le bín-tente mu lé le Dónbeenĩ pànká na le wee kánínáa ɓia ɓúenɓúen na wee dé mí sɪa le yi, à ɓúaká làa ɓia lé ɓa *zúifùwa, à dãnáa ɓia ká.

17 Le bín-tente mu wee zéení le le Dónbeenĩ wee wé à ɓa nùpua téréen le yahó ɓa siadéro le yi mí ðon bɔ yi, làa bɔ mu túararáa: «Yia téréenna le Dónbeenĩ yahó bɔ á ɓanso dó mí sɪi le yi bɔ yi, wón á à kɛn le mukãni binbirĩ yi.»†

Ba nùpua wee wé mu bè-kora lè mí sɪwà

18 Le Dónbeenĩ wi ho wáayi, á wee zéení le mí yi wee cɪ ɓa nùpua yi bɔ ɓa pã le à ɓa wee wé bɔ yi se bɔ yi. Ba wee ti ho tũiá poni yi lè mí wén-kora.

19 Lé bɔ á bɔ ó o nùpue dà à zũn le Dónbeenĩ bɔ ðání yi á yí sà ɓa yi, lerén mítén zéení mu wéréwéré làa ba.

20 A lá ho ðimíjã jũhũ ɓúeenii, á le Dónbeenĩ pànká na jii mía, làa bɔ le karáa bɔn ó o nùpue yɔ yí máa mi. Ɛkã mu màhã wee zũn le bè-wénia yi. Lé bɔn te bɔ ɓa tũiá yí dà máa wé sínáa.

† 1:17 Mi lorĩ Habakuuki vũahũ 2.4

21 Ba zū le le Dónbeenĩ dà, à 6a yí dó le b́arákà làa b̃io mu koráa. Lé b̃un wó á b̃io 6a wee leéka á ñúh̃ú míanáa, á háciira mía, á wi le t́ibírí yi.

22 Ba le mí lé mu bè-z̃úñminĩ 6̀ansowà, à 6a màh̃á wó 6a b̃ónbúwá.

23 S̃áni 6a 6̀aani le Dónbeenĩ cùkúso na máa hí, á 6a día 6a wee 6̀aani mu bè-léñnia na 6a wee ta lòn ñupue, tàá ñinza, tàá ñaju làa náa so, tàá b̃ia wee wára mí píorà wán, bán na 6̀uenb̃uen wee hí.

24 Lé b̃un b̃io yi á le Dónbeenĩ díaráa 6a á 6a wi mu b̃io na tun wéró yi, à héha lè 6a s̃ia wára na yi se, á wee wé h̃á ñyi-wára làa mín.

25 Ba p̃á le Dónbeenĩ t̃úia poni à 6a bò h̃á sabióní món. Ba wee 6̀aani b̃io le Dónbeenĩ léra, á wee sá na mu yi, à lerén Dónbeenĩ na léra mu á 6a día, dén na màh̃á ko lè le khòoníi f̃ééé. Amiina!

26 Lé b̃un b̃io yi á le Dónbeenĩ díaráa 6a á 6a wee wé h̃á ñyi-wára na b̃io sí 6a yi. Ba h̃áawa wee da làa mín, à 6a yí máa da làa báawa.

27 Lé làa b̃un s̃ii á 6a báawa mún yi máa da làa h̃áawa, à 6a s̃ia wee b̃iní vá mín yi làa sòobéé. Lé b̃un b̃io yi á le lònbee na ko làa ba wee yíráa 6a b̃io 6a ṽuñun wee wé b̃io yi.

28 B̃io 6a p̃á le mí máa z̃úñ le Dónbeenĩ, á le 6̀en día á 6a bò mí hácin-kora món, á wee wé b̃io yí ko.

29 Mu b̃io na yí téréñna lè mí síiwà 6̀uenb̃uen 6a wee wé: Ba wee wé mu yikomu, 6a ỹio wee lé mí ñinzàwa b̃io, 6a lé 6a ñi-s̃umáa, le yandee wi 6a yi làa sòobéé. Ba lé 6a ñi-6̀úewá, á wa h̃á warà. Ba wee khà 6a ñupua, 6a wa mu bè-kora wéró lè 6a ñupua. Ba wee f̃úaa h̃á sabióní 6a ñupua ñiní,

30 á wee yáa mín yènnáa. Ba lé le Dónbeenĩ zúkúsa. Ba wee là 6a ñupua, á wee yòoní mítén.

Ba wee khòn, 6a dà mu bè-kora wéró làa sòobéε.
Ba wee pí mín nùwā bioní.

³¹ Ba lé 6a bǎnbúwá. Ba dó mí jíní le mí ì wé
bǐo na, à 6a máa wé mu. Ba yiwa tunka, 6a yí zǔ
màkárí.

³² Ba jǎn zǔ le Dónbeenǐ cítii bǐo le bǐa wee wé
hǎn wárá so síi bǐo sǎ mu húmú yi. Εε ká 6arén mí
βεεεre màhǎ pá wee wé mu, á 6a mún wee tà bǐa
wee wé mu jii.

2

Ba nùpua cítiró bǐo

¹ Ū wé nùpue léε nùpue á wee cítii bǐa ká, á ũ
jǎhǔ máa lé, fo wee síiní ho ũten. Lé bǐo á bǐa fo
wee cítii, bán wárá bǎn síi lé hǎa ũnén mún wee wé.

² A wa 6èn zǔ le bǐa wee wé hǎn wárá so síi á le
Dónbeenǐ á à cítii làa bǐo téréna.

³ A ũnén na wee cítii 6a nùpua à ũ jǎn wee wé
6a wárá bǎn síi, fo so wee leéka le ũ jǎhǔ á à lé le
Dónbeenǐ cítii yi le?

⁴ Tàá bǐo le Dónbeenǐ síi se, á wee jǎ mí yi, á zǔ
mu bè-tente wéró, á fo so wee lá làa bè-kǎamáa le?
Zǔn le lé bǎn tentemu so wee jǎa fo à ũ yèrémá ũ
yilera le ũ wárá.

⁵ Awa, á bǐo fo yí wi ũ jí dèε, á yí wi ũ yèrémá ũ
yilera le ũ wárá, á le lònbe-sǔmúí lé dǐo fo 6èn ñ dé
ũten yi le Dónbeenǐ sí-cǐlè wizonle zoñ. Bǎn zoñ
ká le è fǐ le cítii làa bǐo téréna.

⁶ Le è sǎání 6a nùpua yi á à héha le 6a bè-wénia.*

* **2:6** Mí loń Lení vǎahǔ (Psaumes) 62.13

7 Bĩa wee wé mu bè-tentewà làa sòobéε, á wee cà ho cùkú là le yèni le Dónbeenĩ cón, là le mukānĩ binbirĩ, bán le è na le mukānĩ na máa vé yi.

8 Ká bĩa kǎa le Dónbeenĩ yi, na pǎ ho tũíá poni à ǎa tà mu bè-kora bĩo, bán le è zéénínáa le mí yi wee cĩ ǎa yi làa sòobéε.

9 Le lònbee là le yi véε á à yí bĩa ǎúenǎúen na wee wé mu bè-kora. Mu ù ǎúaká làa bĩa lé ǎa *zúifùwa, á à dǎnáa bĩa yínǎn ǎa zúifùwa.

10 εε ká bĩa wee wé mu bè-tentewà, bán le Dónbeenĩ á à dé ho cùkú yi, le è wé á ǎa à yí le kǎnbii á à kεn ho héεrà yi. Le nín-yání ì wé mu làa bĩa lé ǎa zúifùwa, á bĩa yínǎn ǎa zúifùwa màhǎ à sǎ.

11 Mu bon, le Dónbeenĩ yí máa hueeka nùpua mín yi.

12 Lé bǎn nǎn á bĩa ǎúenǎúen na wó mu bè-kora à ǎa yí zǎ a *Mǎyĩize làndá, bán húmú bĩo á làndá níi mía yi. Ká bĩa zǎ ho làndá mu à ǎa wee wé mu bè-kora, bán á à cítí là ho làndá.

13 Mu bon, bĩa téréna le Dónbeenĩ yahó yínǎn bĩa wee jí a Mǎyĩize làndá mí dòn ká ǎa máa bè ho yi. Bĩa wee wé bĩo ho làndá le ǎa wé, bán lé bĩa le Dónbeenĩ wee wé à ǎa téréna le yahó.

14 Hen ká bĩa yínǎn ǎa zúifùwa na ó o Mǎyĩize làndá mía cón á wee wé bĩo ho làndá bò, se ho làndá mu wi ǎa yiwa.

15 Bǎn wee zéení le bĩo ho làndá le ǎa wé wé á wi ǎa sǎa yi, á ǎa yiwa lé mu sεéràsa. Lé bĩo á pǎahǎ ǎúí à ǎarén mĩten yilera pí ǎa bĩo, ká pǎahǎ ǎúí à hǎ tà ǎa nii.

16 Le Dónbeenĩ cítí fi nǎnzòn, ká mu bĩo á à zǎn. Bǎn zòn ká le è dǎn o Yeesu *Křista wán á à cítíráa

6a nùpua 6a bïo búenbúen na sà yi dǎní yi, làa bïo le Dónbeenĩ bín-tente bíaráa mu, dïo á ĩ wee bue.

Ba zuífùwa yi máa bè ho làndá yi làa bio mu koráa

¹⁷ Εε ká ũnén na lé o zuífù, á zū a *Moyiize làndá, á le ũ sǐ wan le Dónbeenĩ bïo yi,

¹⁸ fo zū bïo sǐ le Dónbeenĩ yi. Lé ho làndá non á fo zūnáa bïo se.

¹⁹ Fo láa mu yi le fo lé 6a muiiwà ya-dí, á lé bïa wi le túbírí yi khoomu.

²⁰ Fo le fo lé bïa yí zū mu bïo nǐ-kàránlo, á lé 6a háyúwá nǐ-kàránlo. Lé bïo fo zū le mu bïo zūnló lè ho tǔiá poni á wi ho làndá yi.

²¹ Awa, ũnén na màhá le fo lé bïa ká nǐ-kàránlo 6èn wó kaka yí máa kàránnáa ũten? Fo wee hení mu na 6a nùpua yi le 6a yí ñuaa bïo, à ũnén màhá wee ñuaa le we?

²² Fo wee kàrán 6a nùpua le ho há-fénló lè ho bá-fénló 6a khí yi, à ũnén màhá wee wé mu le we? Fo ñina há wònna à ũ màhá wee zoo ñuaa mu bïo há wònna zíní yi le we?

²³ Fo wee yòní ũten ho làndá bïo yi, à le Dónbeenĩ yèni dén 6èn wee yáa bïo fo yí máa bè ho làndá mu yi bïo yi.

²⁴ Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahǔ yi: «Lé minén bïo yi á bïa yí zū le Dónbeenĩ wee yáaráa le yèni.»†

²⁵ Mu bon, ká fo wee wé bïo ho làndá bò, se ũ *kúiiró‡ bïo ñúhǔ wi. Ká fo *kúio à ũ màhá yí máa bè bïo ho làndá bò henía yi, se fo ka lòn nùpue na yí kúio.

† 2:24 Mi lorí Ezayii vūahǔ 52.5 ‡ 2:25 Mi lorí Luki vūahǔ 1.59

²⁶ Ká yĩa yí kúio ò o 6èn wee bè bïo ho làndá bò henía yi, á le Dónbeenĩ so máa càtí 6ànsò lòn nùpue na kúio le?

²⁷ A yĩa yí kúio ò o wee bè bïo ho làndá bò henía yi lé wón khíi cítí ùnén na yí máa bè ho yi, ká ùnén ho làndá mu jòn wáa túara nòn yi, á fo mún kúio.

²⁸ Mu bon, mu yínón o nùpue sánia wee wé 6ànsò là a zúifù, á mu mún yínón ho kúiiró wee wé o là a zúifù.

²⁹ Ká a zúifù binbirĩ lé yĩa lé orén zoó mí sfi yi. A ho kúiiró binbirĩ, hón lé le sfi na yèrémáa. Bũn lé le Dónbeenĩ Hácírí wee wé mu, ká yínón ho kúiiró na ó o Mòyiize làndá bò. O zúifù binbirĩ yí máa yí le yèni nùpua cón. Le Dónbeenĩ lé ãio ó o wee yí le yèni cón.

3

Le Dónbeenĩ le mí ì wé bïo à le wé mu

¹ Awa, á mu zúifumu lé ho kúioró léee bïo na cùnú wi le?

² Mu cùnú wi làa sòobée hã dãa 6úen6úen yi. Barén lé bĩa le Dónbeenĩ kàrafáa mí bionĩ yi ho yahó.

³ Awa, á hàrí ká 6a 6úi 6a tĩahũ á yí bò bïo le Dónbeenĩ le 6a wé yi, á bũn so ò hè lerén á le máa bè mí bionĩ yi le?

⁴ Bùéé. Wa ko wa zũn le le Dónbeenĩ dén wee ãĩn ho tũiá poni wán, ká 6a nùpua 6úen6úen lé 6a sabín-fũaalowa, làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi lerén mítén ãání yi:

«Ba nùpua ko 6a zũn

le bïo fo wee mí 6úen6úen lé ho tũiá poni.

A hàrí 6a yáa ù yèni,

se ũ bïo pá bon.»*

⁵ Ká bïo warén wee wé à mu yí téréna lé bún wó á le Dónbeenĩ térénló bïo wíokaa zūnanáa, se ĩ wáa dà à bïo bïo ká á à héha lè 6a nùpua leékaró: Hen ká le Dónbeenĩ wee beé wa lò bïo búii dǎní yi, bún so wee zéení le le yí téréna le?

⁶ Bùeé dé! Bún lé 6a nùpua leékaró. Lé bïo ká le Dónbeenĩ yí téréna, á le è cíti ho dímǎjá nùpua kaka?

⁷ Ká ínén lá fǎ le sabéré á le Dónbeenĩ tǔiá poni bïo wíokaa zūna á dórǎa ho cùkú le yi, á lé mu yén 6èn wáa nǎn á ĩ jǔhǔ á à síráa le ĩ lé o bè-kora wéro?

⁸ Ba búii na wee là wɛn á yáa wee bïo le wa wee bïo bïo ká: Mi wé wa wé mu bè-kora à mu bè-tentewá lé yi. Bán nùpua so júná á à sí.

Nùpue na téréna le Dónbeenĩ yahó á mía

⁹ Awa, á warén *zúífùwa màhá 6èn wee leéka le wa bïo jǔhǔ so wi po bǎa ká lée? Bùeé dé! I zéenia mu le 6a *zúífùwa làa bǎa yínǎn 6a *zúífùwa búenbúen á mu bè-kohó pánká wi wán,

¹⁰ làa bïo mu túararǎa le Dónbeenĩ bíonĩ vǔahǔ yi:

«Ba nùpua búenbúen yi
á nǐ-kéní ká yí téréna,

¹¹ hácírí 6ànso nǐ-kéní ká á mía,
hàrí nǐ-kéní ká yí máa cà le Dónbeenĩ.

¹² Ba búenbúen día ho wǎ-tente,
6a páanía wó 6a nùpua na bïo jǔhǔ mía.

Bè-tente wéro nǐ-kéní ká
á mía 6a tǎahǔ.

¹³ Ba jíní ka lòn búráa na hénkaa.

* **3:4** Mi loń Lení vǔahǔ (Psaumes) 51.6

Ba wee khà 6a nùpua.

Ba bióní ka lòn díhioni súró.

14 Ba wee dánkání 6a nùpua làa sòobée,
6a wee bío hã bín-kora.

15 Ba can mí kuio le nĩ-6úee bío yi.

16 Hã dǎa na 6a wee tẹ yi
6úen6úen á 6a wee fi mu bío yi,
à dé hã yinyio 6a nùpua yi.

17 Ba yí zū hээрà wǎhǎ.

18 Ba yèn-dǎní yi á Dónbeenĩ kǎnbii jǎhǎ mía.»†

19 A wa jǎn zū le ho làndá bò nǎn bíá wee bè bío
ho wee bío yi. Bún wó bèra a na à bío léenii yí keń
o 6úi cǎn, à ho dímíjǎ nùpua 6úen6úen mún zǎn
le mí wó khon le Dónbeenĩ yahó.

20 Nǎi woon yí dà máa wé bío ho làndá le o wé
6úen6úen á máa térénnáa le Dónbeenĩ yahó. Mu
bon, ho làndá jǎhǎ, lée bèra a na à 6a nùpua zǎn
le mí wó khon.

Bíio le Dónbeenĩ wee kǎni là a nùpue

21 Εε ká hã làa na kà wán, á bío le Dónbeenĩ wee
wé à wa wé 6a nùpua na térénná le yahó ká ho
làndá níi ló, bún le Dónbeenĩ mu wǎa zéenia làa
wεn. O *Moyiize làndá mí bεεre lè le Dónbeenĩ jǎ-
cúa fεεrowà zéenia mu wéréwéré.

22 Le Dónbeenĩ wee wé à 6a nùpua térénná le yahó
6a siadéro o Yeesu *Krista yi bío yi. Le wee wé mu
làa bíá 6úen6úen na wee dé mí sía wo yi, hueekaró
mía mu yi.

23 Lé bío 6a nùpua 6úen6úen wó mu bè-kohó, á
6a 6úen6úen khèra lè le Dónbeenĩ cùkúso.

† **3:18** Mi loń Lení vǎahǎ (Psaumes) 14.1-3; 53.2-4; 5.10; 10.7; 140.4;
Ezayii vǎahǎ 59.7-8

24 Εε κά le Dónbeenĩ sãamu bĩo yi, á le wó á 6a térenna o Yeesu Krista pánká yi, wón na wó á 6a yú míten mu bè-kohó nĩ yi. Le wó mu kãamãa.

25 Le Dónbeenĩ wó a lè le muini yĩa. Lé bũn bĩo yi ó o Krista mu húmú pánká yi á bĩa dó mi sĩa wo yi 6ũen6ũen á yúrãa mu bè-kora sëndiaró. Le Dónbeenĩ wó kã sĩi, à zéeninãa bĩo le wee wé à 6a nũpua térén le yahó. Hàrí ho yánkaa, á 6a nũpua bè-kora na 6a wó

26 á le hã mí sĩi bĩo yi, à zéeninãa bĩo le wee wé à 6a térén le yahó. Hàrí lòn zuia kã le Dónbeenĩ pá térenna, á wee wé à 6a nũpua térén le yahó 6a siadéro o Yeesu yi bĩo yi.

27 Lé bĩo á mu lé le siidéro le Dónbeenĩ yi wee wé ò o nũpue térén le yahó, á mu nũhũ mĩa ò o yòonĩ míten mí wárã bĩo yi.

28 Mu bon, wa wee leéka le o nũpue wee térén le Dónbeenĩ yahó o siidéro le yi bĩo yi, kã yínǎn o Mɔyiize lãndã na ó o wee bè yi bĩo yi.

29 Tãã le Dónbeenĩ mu so lé 6a *zũifũwa mí dòn 6àn Dónbeenĩ le? Le so yínǎn hã sĩwã na kã 6ũen6ũen 6àn Dónbeenĩ le? Uuu, le mún lé hã sĩwã na kã 6àn Dónbeenĩ.

30 Mu bon, lerén lé le Dónbeenĩ dà-kení mí dòn. Lé lerén wee wé à 6a zũifũwa térén le yahó 6a siadéro le yi bĩo yi, á le mún wee wé à hã sĩwã na kã nũpua mún térén le yahó 6a siadéro le yi bĩo yi.

31 A bũn so wee zéeni le lé dén siidéro so le yi bĩo yi ó o Mɔyiize lãndã nũhũ wãa míanãa le? Bùéé dé! Ho lãndã mu bĩo nũhũ kɛnĩló á wa yãã wĩokaa wee tíi nĩi lè wa siadéro le Dónbeenĩ yi.

O Abarahaamu s̄idéro le Dónbeenĩ yi b̄io

¹ A b̄io wa w̄aa à b̄io w̄an 6̄uaa *Abarahaamu d̄ání yi lé mu yén? Lé mu yén ó o yú?

² Ká a Abarahaamu lá téréna le Dónbeenĩ yahó b̄io ó o wó b̄io yi, se o dà à yòní mítén, ká a màhá yí dà máa yòní mítén le Dónbeenĩ yahó.

³ Mu bon, b̄io kà lé b̄io túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi: «O Abarahaamu dó mí s̄i le Dónbeenĩ yi, lé b̄un n̄on le càtío wo là a n̄upue na téréna le yahó.»*

⁴ O ton-sá wón s̄áníi ko làa wo, ká le yín̄on̄ d̄èè na 6̄a wé h̄a làa wo.

⁵ Èè ká a búí yí máa wé d̄èè, à 6̄anso màhá dó mí s̄i le Dónbeenĩ na wee wé ò o bè-kora wéro à téréna le yahó, wón le Dónbeenĩ wee càtí le o téréna mí yahó o s̄idéro le yi b̄io yi.

⁶ Lé b̄un te b̄io ó o n̄upue na le Dónbeenĩ wee càtí le o téréna le yahó ká mu bè-wénia níi ló ó o *Daviide wee b̄io n̄ún-s̄ini b̄io kà s̄i:

⁷ «B̄ia le Dónbeenĩ séra wékheró día, á 6̄o bè-kora
n̄úhũ,
b̄án n̄úná s̄i.

⁸ O n̄upue na bè-kora ó o N̄úhũso yí n̄à a n̄úhũ yi,
wón n̄úhũ s̄i.»†

⁹ Dén n̄ún-s̄ini so b̄io ciran b̄ia kúiora mí dòn lée, tàá b̄ia yí kúiora á mu mún ciran? Mu bon, wa wee b̄io b̄io kà: «O Abarahaamu s̄idéro le Dónbeenĩ yi lé b̄un wó a là a n̄upue na téréna le yahó.»

¹⁰ Ká lé o *kúiiiró m̄ondén á le wóráa wo là a n̄upue na téréna lée, tàá le wó mu wó ó o kúioráa?

---

* **4:3** Mí loĩ B̄io n̄úhũ 6̄úèniĩ v̄uahũ (Genèse) 15.6 † **4:8** Mí loĩ Lení v̄uahũ (Psaumes) 32.1-2

Bùeé, le Dónbeenĩ wó a Abarahaamu là a nùpue na téréna wó ó o kúioráa.

¹¹ Sǎni ò o Abarahaamu kúii, à bǔn le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréna le yahó o síidéro le yi bǐo yi. Ká ho kúiiró hón lée flimini na bò a wán, à zéeni le le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréna mí yahó o síidéro le yi bǐo yi. Lé bǔn bǐo yi ó o Abarahaamu mu wóráa bǐa búenbúen na dó mí sǐa le Dónbeenĩ yi à ba yí kúiora bǎn maá.

¹² Εε ká a mún lé bǐa kúiora bǎn maá, bán na yí kǎnaa ho kúioró mí dòn yi, à ba bò bǐo á wán maá Abarahaamu wó yi, wón na dó mí sǐi le Dónbeenĩ yi sǎni ò o kúii.

Hǎ kǐa wee yi le síidéro le Dónbeenĩ yi pánká yi

¹³ Le Dónbeenĩ dó mí jii nɔn o *Abarahaamu là a mɔnmánia yi, le mí ì na ho ðímíjá ba yi á ho ò wé ba kǐa.‡ Ká mu màhá yínɔ́ bǐo ó o Abarahaamu wee wé bǐo ho làndá le o wé bǐo yi. Le wó mu lé bǐo ó o téréna le yahó o síidéro le yi bǐo yi.

¹⁴ Ká hǎ kǐa bǐo lá sǎ a *Mɔyiize làndá bèrowà yi mí dòn, se le síidéro le Dónbeenĩ yi jǐhǔ mía, á bǐo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na mí nǐpomu yi mún lá à kǐi.

¹⁵ Lé bǐo á bǐo ba nùpua yí máa wé bǐo ho làndá le ba wé sese, lé bǔn wee cǐí le Dónbeenĩ sǐi. Ká làndá lá mía, se làndá yáaró bèn mún mía.

¹⁶ Lé bǔn bǐo yi á hǎ kǐa bǐo sǎnáa bǐa dó mí sǐa le Dónbeenĩ yi, bèra a na à hǎ wé bǐo na hǔn làa ba, à bǐo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na à bǐo sǐ bǐa lé o Abarahaamu mɔnmánia búenbúen yi. Mu yínɔ́

‡ 4:13 Mí loń Bǐo jǐhǔ búenii vǔahǔ (Genèse) 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18

bĩa mí dòn na wee wé bïo ho làndá le 6a wé, ká mu mún lé bĩa búenbúen na dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi.

17 Lãa bïo mu túararãa le Dónbeenĩ bïonĩ vũahũ yi: «ĩ wó fo là hã kãna cèrèε nĩpomu 6àn maá.»[§] Le Dónbeenĩ na ó o dó mí sĩa yi yahó, ó o lé wa maá. Dén Dónbeenĩ so lé dïo wee dé le mukãni 6a nĩ-hĩa yi, le wee wé à bïo lá mía à keni.

18 O Abarahaamu dó mí sĩa lònĩa mu bïo na lòníló do, á dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi, lé bún te bïo ó o wórãa hã síwà na boo 6àn maá, làa bïo le Dónbeenĩ bíarãa mu kã sĩa: «Û mònmanĩa jii máa zũn.»^{*}

19 O lúlúio á à yí ho khimàni mu pãahũ, á ká mu húmú, á mún zũ mín hãa Sara máa teró bïo, εε ká a síidéro le Dónbeenĩ yi màhã pá fárá ñin.

20 Bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé ó o yí titikaa bïo yi hàrì cĩnú. Ká a síidéro le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o wíokaa yú ho pànká, á dórãa ho cùkú le yi.

21 O Abarahaamu láa mu yi binbirĩ le bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé á wéro pànká mún wi le cõn.

22 Lé bún nãn á mu túara a Abarahaamu ñání yi le «le Dónbeenĩ càtío wo là a nùpue na téréna.»[†]

23 εε ká le bïonĩ mu «le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréna» á yí túara orén mí dòn bïo yi.

24 Le mún túara warén bïo yi, warén na le Dónbeenĩ càtío là 6a nĩ-térénnia, warén na dó wa sĩa le yi, lerén na vènia wa Núhũso Yeesu 6a nĩ-hĩa tãahũ.

---

§ 4:17 Mí loñ Bïo jũhũ búenĩ vũahũ (Genèse) 17.5 * 4:18 Mí loñ Bïo jũhũ búenĩ vũahũ (Genèse) 15.5 † 4:22 Mí loñ Bïo jũhũ búenĩ vũahũ (Genèse) 15.6

²⁵ Le Dónbeenĩ díá á 6a 6ó a wa bè-kora bïo yi, á wó ó o vèera, bèra a na à wa wé 6a nùpua na téréna le yahó.

5

Le Dónbeenĩ wó á 6a nùpua làa de bĩnia sí

¹ Bïo le Dónbeenĩ wó wɛn lè 6a nùpua na téréna wa síadéro le yi bïo yi, á warɛn làa de á ho héera wãa wi pãahũ wa Nuhũso Yeesu *Krista pànká yi.

² Lé orɛn pànká yi á wa wee zãmakarãa mu sãamu na wa wi yi wa síadéro le Dónbeenĩ yi bïo yi, á sía wan bïo wa dó wa sía wee lòní wa páaníló le Dónbeenĩ mu cùkú yi làa de.

³ Mu yáá yínɔn bũn mí dòn, wa wee zãmaka le lònbee na wee yí wɛn bïo yi, Lé bïo wa zũ le le wee wé à wa hĩ wa sía.

⁴ Ká wa hã wa sía, lé bũn ñ wé á wa à dàñ ñ yí le sée ho kúará khénló wán. Ká wa dàña kãa ho kúará khénló mu yi, á wa à dàñ ñ dé wa sía á à lòní bïo le Dónbeenĩ le mí ì wé.

⁵ Wa síadéro à lòní á bïo máa dé ñiyio wɛn, lé bïo le Dónbeenĩ zéenia le mí wa wɛn làa sòobéɛ le Hácírí na le nɔn wɛn pànká yi.

⁶ Mu bon, wa lá yí dà dèɛ búu máa wé waten. A bïo ho pãahũ na le Dónbeenĩ bàrá á dãn, ó o Krista 6ueé húrun 6a bè-kora wérowà bïo yi.

⁷ Ho tà à hí o nùpue na téréna bïo yi lònbee wi. Nún-sí á nùpue dà à hení mí síi á à hí yia wee wé mu bè-tente bïo yi.

⁸ Ɛɛ ká le Dónbeenĩ wee zéení le le wa wɛn làa bïo kà: Bïo wa lá lé 6a bè-kora wérowà mí cúee, ká a Krista màhá pá tà húrun wa bïo yi.

⁹ Wa wó 6a nùpua na térénna le Dónbeenĩ yahó o Krista húmú cāni pànká yi. A lée kénkén ká wa mún khíi kǎní le Dónbeenĩ sí-cíílè yi.

¹⁰ Mu bon, bǐo wa lá lé le Dónbeenĩ zúkúsa, ó o za húmú pànká yi á wa làa de wáa bínía sí. A bǐo wa sí làa de kà síi, á wa láa mu yi kénkén le wa à kǎní bǐo ó o yǐo wi lua pànká yi.

¹¹ Mu yàá yínǎn bǔn mí dòn, wa wee zǎmaka le Dónbeenĩ bǐo yi wa Nùhúso Yeesu Krista pànká yi, wón na wó á wa lè le Dónbeenĩ mu bínía sí.

O Adāma là a Yeesu Krista bǐo

¹² Lé o nùpue ñi-kéní wékheró bǐo yi á mu bè-kohó wéró zonnáa ho ðímíná yi. A lé mu bè-kohó wéró 6èn nǎn á mu húmú wiráa. A 6a nùpua búenbúen mún wee hí, lé bǐo 6a búenbúen lé 6a bè-kora wérowà.

¹³ Sǎni le Dónbeenĩ bè o *Mɔyize làndá, à bǔn mu bè-kohó wi ho ðímíná yi wó. Ká bǐo á ho làndá lá ðin mía, á le Dónbeenĩ 6èn lá yí máa mǐ mu bè-kohó bǐo dé dɛɛ yi.

¹⁴ A lá a Adāma pǎahũ à vaa búe o Mɔyize pǎahũ yi, á mu húmú yú le sée 6a nùpua wán. Hàrí bǐo á bán nùpua so wékheró yí ka là a Adāma wékheró bǐo síi, wón na wó bǐo le Dónbeenĩ le o yí wé, à 6a búenbúen pá húrun, o Adāma na bǐo wee zéeni yǎ khíi 6uen bǐo.

¹⁵ Ká ho wékheró na wó, bǔn lè le Dónbeenĩ sǎamu yí dà máa tèé. Lé bǐo ká lé o nùpue ñi-kéní mí dòn wékheró bǐo yi á 6a nùpua cèrèè húrunnáa, á le Dónbeenĩ sǎamu na le wó lè 6a nùpua cèrèè o nùpue ñi-kéní pànká yi, wón na lé o Yeesu Krista, bǔn sǎamu so bǐo 6èn yí dà máa bío.

16 Le Dónbeenĩ sãamu là a nùpue ñi-kéní wékheró á wi mín ñúná yi. Mu bon, o nùpue ñi-kéní wékheró lé bǔn wó á le Dónbeenĩ súnía ba nùpua ñúná. Ɛε ká mu bè-kora cèrèè wéroró món, á le wó mí sãamu là ba nùpua, le wó á ba téréna le Dónbeenĩ yahó.

17 Mu bon, o nùpue ñi-kéní wékheró lé bǔo wó á mu húmú yú ho pánká. Ɛε ká a Yeesu *Krista mí dòn pánká yi, á ba nùpua na wee yí mu sãamu là mí síwà, bǐa le wee wé à ba téréna le yahó, bán yǐo á à wé lua, á à páaní ì dí le béeñĩ làa wo.

18 Lé kà síi ó o nùpue ñi-kéní wékheró nɔn á ba nùpua búenbúen ñúná súrãa. Làa bǔn síi, ó o nùpue ñi-kéní bè-wénii na téréna, lé bǔn bèn wee wé à ba nùpua búenbúen téréna, à bè yi yírãa le mukāñĩ.

19 O nùpue ñi-kéní mí dòn lé yǐa yí bò bǐo le Dónbeenĩ bíá yi, lé bǔn nɔn á ba zãamãa wórãa ba bè-kora wérowà. Làa bǔn síi, ó o nùpue ñi-kéní na tà le Dónbeenĩ bǐo lé yǐa bèn wó á ba zãamãa á à téréna le yahó.

20 Bǐo ho làndá bò, á mu bè-kora bèn mún wee dé wán ká mu wà. Ɛε ká hen na mu bè-kora wee dé wán yi, lé bǔn á le Dónbeenĩ sãamu bèn mún wíokaa wee dé wán yi ká mu wà.

21 Bǔn wee wé bèra a na à bǐo síi mu bè-kora yírãa ho pánká á wee wé à ba nùpua hí, lé làa bǔn bàn síi á le Dónbeenĩ sãamu bèn mún wee yírãa ho pánká, à wé à ba nùpua téréna le yahó, à na le mukāñĩ binbirĩ na mǎa vé ba nùpua yi ba páaníló là a Núhũso Yeesu Krista bǐo yi.

Bïo ho bátèèmù bïo wee zéeni

¹ Awa, á bïo wa wãa à bïo lé mu yén? Wa so ko wa wíoka wé wé mu bè-kora à le Dónbeenĩ wé wéráa mí sãamu cèrèè làa wen léé?

² Bùéé dé! Mu bè-kora dǎní yi, á wa ka lòn nùpua na húrun. A wa so ko à wa bĩní wé wé bè-kora le?

³ Mí so yí zũ le warén búenbúen na bátízera wa páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, á ka là wa páanía húrun làa wo le?

⁴ Awa, ho *bátèèmù wó á wa ka là wa páanía húrun làa wo, á páanía nùuna làa wo, bèra a na à bïo síi ó o Maá Dónbeenĩ vèeníanáa o Krista léra ba nĩ-hía tĩahũ là mí pánká na cùkú wi, lé làa bũn síi á warén mún wiráa le mukǎn-finle yi.

⁵ Mu bon, wa ka lòn nùpua na húrun wa páaníló làa wo bïo yi. Làa bũn síi á wa mún khíi vèe wa páaníló làa wo bïo yi làa bïo ó orén vèeraráa bïo síi.

⁶ Mí wa zũn le bïo wa fù karáa, bũn là a Krista páanía búaa ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora wéró nùhũ búe wa cón, à wa yí bĩní yí wé mu bàn wobáaní.

⁷ Mu bon, O nùpue na húrun, wón wãa nùhũ ló mu bè-kora wéró yi.

⁸ A bïo wa páanía húrun làa wo, á wa láa mu yi kénkén le wa mún ñ páaní ì keń le mukǎnĩ yi làa wo.

⁹ Wa zũ le bïo ó o Krista wãa vèera, ó o máa bĩní máa hí. Húmú máa bĩní máa dǎn o bïo,

¹⁰ lé bïo ó o húrun mu bè-kora bïo yi le cúekúee á mu vóráa. A le mukǎnĩ na ó o wãa wi yi ó o wi yi le Dónbeenĩ bïo yi.

¹¹ Lé làa bũn bàn síi á minén mún zũn le mí ka là mí húrun mu bè-kora dǎní yi, á le mukǎnĩ na mí

wi yi á mi wáa wi yi le Dónbeenĩ bïo yi mi páaníló là a Yeesu Krista bïo yi.

¹² A warén na wi le mukānĩ yi ho tá wán á mu bè-kora wáa yí ko mu bíní yí pánká wán.

¹³ Mi yí bíní yí díá mi sǎnía mu bè-kora níi yi à hǎ wé mu bïo na yí térénna tonló sǎa, ká mi wé lòn nùpua na húrun bínía vèera bïo sii, à sǎnía wé mu bïo na térénna tonló sǎa, à wé sá na le Dónbeenĩ yi.

¹⁴ Bïo mi ka lòn nùpua na húrun vèera, á mi le mi sǎnía wé mu bïo na térénna tonló sǎa, à wé sá na le Dónbeenĩ yi. Lé bïo ó o Mɔyiize làndá pánká wáa mía mi wán, mu lé le Dónbeenĩ sǎamu á mi wi yi.

Wa yí máa sá na mu bè-kora yi

¹⁵ Awa, á bïo ó o *Mɔyiize làndá pánká wáa mía wa wán à wa wi le Dónbeenĩ sǎamu yi, á lé bűn bïo yi á wa wé è wéráa mu bè-kora le? Bùeé dé!

¹⁶ Ká mi wee wé mu bè-kora, se mi lé mu bè-kora bǎn wobáaní. Bűn wee bűen lè mu húmú. Ká mi bèn wee bè bïo le Dónbeenĩ wee bío yi, á dén ñ wé mia lè 6a nùpua na térénna le yahó.

¹⁷ Mi wa dé le Dónbeenĩ bǎráká! Mi fù lé mu bè-kora wobáaní. Ɛε ká hǎ laà na kà wán, á bïo 6a kǎráanna làa mia na mi tà yi, á mi bò yi lè mí sǎa bűenbűen.

¹⁸ Mi núná ló mu bè-kora wéró yi, á wáa lé bïo térénna wobáaní.

¹⁹ I wee bío làa mia làa bïo 6a nùpua wee bíoráa, lé bïo mi yí máa wé zűń mu bïo yara fùafù. Mi fù ka lòn wobáaní, á wee dé mítén mu koomu wǎrá lè mí sǎiwà yi, à kǎa le Dónbeenĩ yi. Làa bűn bǎn sǎi á hǎ laà na kà wán, á mi mún díá mítén lòn wobáaní, à wé wé bïo térénna, à bïo sǎ le Dónbeenĩ yi.

20 Bïo mi fù ka lòn wobáaní mu bè-kora wéró níi yi, á bïo térénna wéró bïo mía mia.

21 Awa, á lé ho cǔnú yén mi wǎa yú hǎ wárá na mi wee níyi bïo yi hǎ laà na kà wán. Bïo wee lé mu món lé mu húmú.

22 Εε ká hǎ laà na kà wán, á le Dónbeení fáa mia mu bè-kora níi yi, á mi wǎa lé le ton-sáwá. Cǔnú na wi mu yi, lé bïo mí bïo sǎ le yi, á bïo wee lé mu món lé le mukǎní binbirí na máa vé.

23 Mu bon, mu bè-kora wéró sǎáníi lé mu húmú. Εε ká le Dónbeení bïo na le wee hǎ làa wén wa páaníló là a Yeesu *Krista na lé wa Núhúso bïo yi, bún lé le mukǎní binbirí na máa vé.

7

O kèrètɛ á ho làndá pànká wǎa mía wán

1 Wán zàwa lè wán hínni, bïo á í bío ò na mia á mi zǔ kénkén, lé bïo mi zǔ ho làndá: O nùpue na yïo wi lua, wón lé yia ho làndá pànká wi wán.

2 Làa bïo síi ká a hǎa yan o báa, à ho làndá cεé wo bàn báa mu yi ho pǎahú búenbúen na á wón yïo wi lua yi. Ká bàn báa hǎa húrun, se o hǎa núhú ló hón làndá so yi.

3 Ká bàn báa mu yí húrun ò o bíníá yan bá-veere, se o lé o bá-fé. Εε ká bàn báa húrun ó o bò yi yannáa, se làndá mía o wán, se o yínǎí bá-fé.

4 Lé làa bún síi á minén bïo mún karáa. Mí páaníló là a *Krista bïo yi á minén mún ka lè mí húrun, á ho làndá wǎa bíníá mía mi wán. Mí bïo wǎa sǎ yia vèera ló ba ní-hía tíahú yi, bèra a na à wa wé sá ho tonló na bïo sí le Dónbeení yi.

5 Mu bon, pǎahú na á mu bïo na yí se poni fù yú ho pànká wa wán, á ho làndá wee wé à mu bè-kora

ponĩ 6úe wεn. A wa sá hã ton-kora na wee 6uen lè mu húmú.

⁶ Εε ká hã laà na kà wán, á wa ka lè wa húrun ho làndá dǎní yi, á wãa yú waten mu bïo na á wa lá lé 6a wobáaní níi yi. Wa wãa dà à sá à na le Dónbeenĩ yi lè le hácin-finle, lerén mí bεεre Hácírí pánká yi, ká wa wãa máa bíní máa bè *Moyiize làndá yi máa sá máa nanáa le Dónbeenĩ yi.

Bïo nɛn ho làndá bɔrɔa

⁷ Awa, á wa wãa bío mu yén? Ho làndá lée bè-kohó le? Bùeé. *Làndá lá mía se í yí zū bè-kohó. Mu bon, ká ho làndá lá yí bía le: «Yí le ũ yïo lé mi ninza bío,»* á ĩ lá máa zūn le bŭn lée bè-kohó.

⁸ Lé ho làndá á mu bè-kohó bò yi dóráa le sŭi bío na yí se lè mí sŭiwà 6àn wéró ponĩ miĩ. Làndá lá mía, se bè-kohó mún mía.

⁹ Bío á ĩ fù yí zū ho làndá, á ĩ yïo wi lua. Ká bío ho làndá bò, á mu bè-kohó 6èn yú ho pánká,

¹⁰ á ĩ wãa ká mu húmú. Lé bŭn te bío á ho làndá na lá à wé á ĩ yí le mukáni, lé hón á à dé mi mu húmú yi.

¹¹ Mu bon, mu bè-kohó bò ho làndá yi á khà mi yáara.

¹² Ká ho làndá hón wee ce, á bío bò henía mún wee ce, á téréna, á se.

¹³ Awa, á lé mu bío na se bínía wó ínén 6úero le? Bùeé! Εε ká mu bè-kohó màhá dŭn mu bío na se wán á 6óráa mi. Lé bŭn wa zūnanáa le mu bè-kohó yí se làa sòobéε, á mún zūnanáa mu bè-kohó sŭnsŭmámu bío le Dónbeenĩ bò henía pánká yi.

¹⁴ Mu bon, wa zū le ho làndá hón lé le Dónbeenĩ bò ho le Dónbeenĩ mu Hácírí pánká yi. Ká ínén

---

* 7:7 Mi loĩ Léró vŭahŭ (Exode) 20.17; Làndá zéenílò vŭahŭ (Deutéronome) 5.21

wón lé o nùpue, pànká míá miĩ. I ka lòn wobá-nĩ na 6a yèéra mu bè-kohó yi.

O nùpue á mu bè-kohó pànká wi wán

¹⁵ Ho túiá poni, bïo á ï wee wé á ï 6èntĩn yí zũ nùhũ: Bïo á ï wi à ï wé á ï yí máa wé, ká bïo á ï jina, bũn lé bïo á ï màhã wee wé.

¹⁶ Ká ï hĩa wee wé bïo á ï yí wi à ï wé, se ï tà le ho làndá se.

¹⁷ Awa, se bïo á ï wee wé ká á yí ló miĩ, ká lé bïo mu bè-kohó yú ho pànká ï wán.

¹⁸ Mu bon, ï zũ le mu bïo na se wéró pànká míá miĩ. I wee wé le ï wé mu bïo na se, ká ho pànká na á ï wé làa bũ lé hĩa míá.

¹⁹ Bïo se na á ï wi à ï wé á ï yí máa wé, à mu bïo na yí se na á ï yí wi à ï wé, bũn lé bïo á ï màhã wee wé.

²⁰ Ká ï wee wé bïo á ï yí wi à ï wé, se bũn wãa yí ló miĩ. Lé mu bè-kohó na yú ho pànká ï wán á mu ló yi.

²¹ Lé bũn bïo yi á ï zũnanáa bïo kà: Hen ká ï le ï wé mu bïo na se, à bïo yí se lé bũn à ï díá ká ï wé.

²² Le Dónbeenĩ làndá à ïnén ï bεere sũi wee wa bïo yi.

²³ Εε ká bè-veere 6úí màhã wi, bũn 6èn wee fi làa bïo á ï tà bïo. Mu wee wé mi lè mu bè-kohó bïo na wi miĩ kàsó nĩ.

²⁴ A hĩa 6èn léé yéréké wee sá miĩ! Yĩa màhã à kãní mi mu nĩ-hĩnmu mu yi lé o yén coon?

²⁵ Εε ká mi wa dé le Dónbeenĩ bárakà o Yeesu *Krista na lé wa Nùhũso pànká yi.

Awa, ï hácirí yi, á le Dónbeenĩ làndá pànká wi ï wán. Ká hã sãnía dãní yi, á mu bè-kohó 6èn pànká wi ï wán.

8

Le Dónbeenĩ Hácírí wee wé ò o nùpue jùhũ lé

¹ Hã laà na kà wán á bĩa wãa páanía là a Yeesu *Krista, bán júná máa sí.

² Mu bon, le Dónbeenĩ Hácírí, ðio wee na le mukãní o nùpue yi o páaníló là a Krista bïo yi, á kãnía mi mu bè-kohó bïo là mu húmú níi yi.

³ O *Moyiize làndá lá yí dà máa wé bũn, lé bïo 6a nùpua yídàmu tun mu wéró wõhũ. Eε ká le Dónbeenĩ wó mu. Le non mí za ó o 6ueé lá hã sãnía là 6a bè-kora wérowà bïo, á léraráa 6a júná mu bè-kora níi yi. Lé kà síi le Dónbeenĩ wó á 6óráa mu bè-kora jùhũ, bũn na lá wee yí ho pànká 6a nùpua wán.

⁴ Le Dónbeenĩ wó kà síi bèra a na à wa dàń wé bïo ho làndá le wa wé à mu jii sí, warén na yí máa wé bïo wa sía wee vá yi na yí se, à wa wee wé bïo sí le Dónbeenĩ Hácírí yi.

⁵ Mu bon, bĩa wee 6ua mítén héha làa bïo sí 6a yi na yí se, bán yilera bò bïo sí 6a yi wán. Ká bĩa wee 6ua mítén làa bïo le Dónbeenĩ Hácírí le 6a 6uaráa mítén, bán yilera 6èn bò bïo sí le Hácírí mu yi wán.

⁶ Yia wee 6ua mítén héha làa bïo sí a yi, wón lá mu húmú wõhũ. A yia wee bè bïo le Dónbeenĩ Hácírí le o wé yi, wón 6èn lá le mukãní na máa vé là ho héerà wõhũ.

⁷ Lé bïo á bĩa wee 6ua mítén héha làa bïo sí 6a sãnía yi, bán lé le Dónbeenĩ zúkúsa. Ba yí máa wé bïo le Dónbeenĩ làndá le 6a wé. Ba yàá yí dà mu máa wé hùúu.

⁸ Bĩa wee 6ua mítén héha làa bïo sí 6a yi, bán bïo yí dà máa wé sí le Dónbeenĩ yi.

⁹ Εε κά minén bán yí máa 6ua miten làa bïo sí mi sãnía yi. Mi wee wé bïo le Dónbeenĩ Hácírí le mi wé, lé bïo le Hácírí mu wi mia. Hen cá a Krista Hácírí* mía nùpue na yi, se wón 6ãnsò bïo yí sã a yi.

¹⁰ Εε κά a Krista wi minén yi, á mi yú le mukãní le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi, lé bïo mi téréna le Dónbeenĩ yahó. Mi ì hí bũn bon,

¹¹ Èε κά le Dónbeenĩ na vèenía o Yeesu á Hácírí wi mia, á lerén na vèenía o Krista mu á mún ñ na le mukãní mi sãnía yi le Hácírí mu na wi mia pánká yi, hñn sãnía so na bïo sã mu húmú yi.

¹² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bïo lé hã kíkãa wa wán lé à wa wé bïo sí le Dónbeenĩ yi, cá yínɔñ à 6ua waten héha làa bïo sí wɛn.

¹³ Ká mi wee 6ua miten héha làa bïo sí mia, á mi ì hí. Εε κά mi khú mi kùrú s̄i bïo wéró yi le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi, á mi ì kerí le mukãní yi.

¹⁴ Mu bon, b̄ia le Dónbeenĩ Hácírí wee dí yahó, bán 6úen6úen lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁵ Le Hácírí na mi yú máa wé mia làa wobáaní, le máa dé zãníi mia. Le wee wé mia lè le Dónbeenĩ zàwa, á wa dà wee veráa le le «Abaa.» Mu kúará le: Í Maá.

¹⁶ Le Dónbeenĩ Hácírí mí beere yàá wee bío mu wéréwéré wa sía yi le wa lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁷ Awa, á bïo wa lé le Dónbeenĩ zàwa, á hã k̄ia na le dó mí j̄ii le mí ì na mí zàwa mu yi á bïo mún sã warén yi. Wa à páaní hã yi là a Krista. Mu bon, cá wa tà wee páaní le lònbee yi làa wo, á wa mún khíi páaní a cùkú yi làa wo.

---

* **8:9** O Krista Hácírí na bïo bía hen dén lè le Dónbeenĩ Hácírí 6úen6úen lée dà-kéní.

Le Dónbeenĩ wi à 6a nùpua keĩ le cùkú yi

¹⁸ Le lònbee lè mí sǐwà na wee yí wɛn ho zuia á yí dà máa tèé lè ho cùkú na wa khiĩ yí le Dónbeenĩ cǎn.

¹⁹ Mu bon, mu bǐo 6úen6úen na le Dónbeenĩ léra á sǐi vá làa sòobéε wee lòní bǐo le Dónbeenĩ khiĩ zéenináa bǐa lé le zàwa.

²⁰ Mu bon, mu bǐo 6úen6úen á wi ho pànká na bǐo ɲúhú mía níi yi. Yínɔn munén màkóo kera mu yi, yǐa léra mu lé yǐa wó mu.† εε ká ho dé mí sǐi lòní á ɲúhú pá wi mu bǐo mu cǎn.

²¹ Le Dónbeenĩ khiĩ fé mu bè-lénnii 6úen6úen ho yáaró pànká na mu wi níi yi lòn wobá-nǐi níi yi, á mu ù keĩ mǐten, á à keĩ ho cùkú yi làa bǐo le Dónbeenĩ zàwa wiráa mǐten bǐo sǐi.

²² Mu bon, wa zú le hàrí lòn zuia á mu wee ɲinika là a háa na sǎní wee 6úe bǐo sǐi.

²³ Ká mu màhá yínɔn mu bè-lénnia mu mí dòn wee ɲinika. Warén na yú le Dónbeenĩ Hácírí vó, dén na lé le nín-yání bè-hānii, warén mún wee ɲinika á pannáa bǐo le khiĩ màɲá à lén wa ɲúná, à zéení le wa lé le zàwa.

²⁴ Wa fera bún bon. Ká wa fenló mu màhá lée bǐo na wa dó wa sǐa wee lòní. εε ká a nùpue hǐa mɔn mu bǐo na ó o wee lòní, se bún bǐo so ó o máa bǐnǐ máa lòní. Mu bǐo na ó o nùpue yǐo wi wán ó o so tǐn bǐnǐ ì lòní le?

²⁵ εε ká wa dó wa sǐa wee lòní bǐo wa yǐo mía wán, se wa há wa sǐa wee lònínáa mu.

²⁶ A le Dónbeenĩ Hácírí mún wee séení wɛn, lé bǐo wa lé 6a yídàwa le Dónbeenĩ bǐo dǎní yi. Mu bon, wa yí zú bǐo wa à fioráa. Lé bún te bǐo le

† **8:20** Mi lorí Bǐo ɲúhú 6úeeníi vùahú (Genèse) 3.17

Hácírí mu wee fio wa bïo yi lè hã jinikaa na bïo yara yí dà máa zéení.

²⁷ A le Dónbeenĩ na wee mi bïo khĩna zoó wi hã sĩa yi, dén zũ bïo le Hácírí wi le fio. Mu bon, le Hácírí mu wee fio bĩa dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi bïo yi. Le wee wé mu làa bïo le Dónbeenĩ le mu koráa.

²⁸ Le Dónbeenĩ wee wé à mu bïo búenbúen wé ho cũnú bïo bĩa wa le cón, bán na le hueekaa làa bïo le lon làa bũ.

²⁹ Mu bon, le Dónbeenĩ fèra hueeka 6a, á le mún fèra lon à le wé à 6a 6onmín lè le za, bèra a na à wón wé 6a zà-kúii kĩnleso.

³⁰ Bán na le Dónbeenĩ fèra le mí ì wé bïo kà síi á le mún von, á bĩa le von á le mún wó á 6a téréna le yahó, á bĩa le wó á 6a téréna le yahó á le mún wó á 6a yú le cùkú.

Le Dónbeenĩ wamini bïo

³¹ Bïo wa yáá wáa à bĩní ì bío lé mu yén? Bïo le Dónbeenĩ wi làa wɛn, á yĩa dà à sánsá wɛn lé o yén?

³² Le Dónbeenĩ na yí pã mí za húmú, à le tà nɔn wo ó o húrun wa búenbúen bïo yi, á so máa na mu bïo búenbúen wɛn máa bè mí za mu wán le?

³³ Nùpue na dà à bàká bĩa le Dónbeenĩ hueekaa yi wón mía. Lé bïo le Dónbeenĩ wó á 6a téréna le yahó.

³⁴ Nùpue na wáa dà à síiní 6a júná wón mía. Lé bïo ó o *Krista húrun. Mu yáá yínɔn bũn mí dòn, o vèera, á wi le Dónbeenĩ nín-tiáni, á wee fio le yi wa bïo yi.

³⁵ Lée wée dà à fáa wɛn o Krista na wa wɛn níi yi? Lé ho yéréké na wé sá a nùpue yi lée, tàá lé le yidèèrè? Tàá lé bïo 6a nùpua wee beé wa lò bïo yi le? A lé le hĩni lè mu khemu lée, tàá lé mu bïo na dà wee dé le 6óoníi. Tàá lé mu húmú le?

³⁶ Mu ù wé wɛn làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «Lé ũnén Dónbeenĩ bïo yi á wa wee zàanínáa wa mukānĩ làa wizoonĩ búenbúen. Ba nùpua wee lá wɛn lòn pia na ba wà vaá búe.»‡

³⁷ Εε ká mu búenbúen yi, á warén lé hĩa lé ba san-báa binbirĩ o Krista na wa wɛn pànká yi.

³⁸ I láa mu yi binbirĩ le mu húmú, lè ho keń le mukānĩ yi, lè le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi, lè hã pànkáwá búenbúen, làa bïo hã làa na kà wán, làa bïo khíi wé,

³⁹ lè ho wáayi pànkáwá, làa hĩa ho tá yi, lè mu bè-lénna búenbúen, á dèe woon yí dà máa fáa wɛn le Dónbeenĩ waminĩ na le đĩn wa Nùhũso Yeesu Krista wán zéenia làa wɛn níi yi.

9

O Isirayele nĩpomu bïo sã le Dónbeenĩ yi

¹ I ì mĩ ho tũíá poni, ì máa fĩ sabéré lé bïo á ì bïo sã a *Krista yi. A le Dónbeenĩ Hácírí mún wee zéeni mu wéréwéré ì sũi yi le bïo á ì ì bïo á bon.

² I yi wee dè làa sòobéε, á lò wee be mu bïo yi.

³ Mu bon, ínén ì beεre lá à fan le le Dónbeenĩ dánkání mi, à ì là a Krista fáa mún yi ká bũn lá dà à séeni wàn zàwa lè wàn hĩnni na làa mi lé ho sũi kéní bïo yi.

⁴ Ba lé o *Isirayele nĩpomu. Le Dónbeenĩ wó ba lè mí zàwa, á zéenia mí cùkú làa ba, á bò le páanii lè mí síwà làa ba. Le non ho làndá ba yi, á zéenia bïo ba wé è òuaaní làa de làa ba. Le dó mí jii non ba yi bïo cèrèε dání yi.

⁵ Lé barén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu mòmmanía, á mu nĩpomu dání yi, á lé

‡ **8:36** Mi lorí Lení vūahũ (Psaumes) 44.23

barén bàn sǐí ó o Krista mún bueé ton yi, wón na wi mu bǐo búenbúen nǐhǔ wán, á lé le Dónbeenǐ, á le khòoníi bǐo sǎ yi fèεε. *Amiina.

Bǐa lé o Isirayεele nǐpomu binbirí

⁶ Bǔn wee zéení le bǐo le Dónbeenǐ dó mí jii le mí ì wé á le so khú yi le? Bùéé. εε ká bǐa ba wee ve làa Isirayεele zàwa yínǎn bán búenbúen lé bǐa lé o zàwa binbirí.

⁷ O o Abarahaamu zàwa mún yínǎn bán búenbúen lé bǐa lé o zàwa binbirí. Mu bon, bǐo ká lé bǐo le Dónbeenǐ bía nǎn o Abarahaamu yi: «Ba zàwa na á ì dó ì jii le ì na foñ, lé o Izaaki á ì ì ñin wán á fo ò yíràa ba.»*

⁸ Bǔn wee zéení le o Abarahaamu zàwa na ó o ton búenbúen yínǎn Dónbeenǐ zàwa. Bǐa lé le zàwa lé bǐa le Dónbeenǐ dó mí jii bǐo yi, na lé o Abarahaamu mǎnmánía.

⁹ Mu bon, há jǐ-cúa na ká lé hǐa le Dónbeenǐ mà á dóràa mí jii: «Lóhó ló tíkà ká ì biní ì buen ũ cǎn ká mǐn hǐa Sara ton o za báa.»†

¹⁰ Bǔn pá yínǎn mu mí dòn. O Erebekaa mún ton ba hénbéní lè wàn maá Izaaki.

¹¹⁻¹² Páahǔ na ba yàá ñin yí ton yi á yí wó bǐo se làa bǐo yí se, á le Dónbeenǐ bía bǐo ká: «O kǐnleso á à wé o fèεso ton-sá.»‡ Le Dónbeenǐ bía bǔn bèra a na à bǐo le le mí ì wé à wé à lén. Le wee hueeka ba nùpua làa bǐo sǐ le yi. Mu yí máa lé ba nùpua wárá yi, ká mu wee lé lerén na wee ve ba yi.

¹³ Làa bǐo mu túararàa le Dónbeenǐ bíonǐ vǐahǔ yi ká síi: «O wara a Zakoobu ò o día a Ezayuu.»§

* **9:7** Mi loñ Bǐo nǐhǔ búenǐi vǐahǔ (Genèse) 21.12 † **9:9** Mi loñ Bǐo nǐhǔ búenǐi vǐahǔ (Genèse) 18.10, 14 ‡ **9:11-12** Mi loñ Bǐo nǐhǔ búenǐi vǐahǔ (Genèse) 25.23 § **9:13** Mi loñ Malasii vǐahǔ 1.2-3

Le Dónbeenĩ le mí ì wee bĩo na à le wé mu

14 Awa, á bũn kúará lé mu yén? Mu so wee zéení le le Dónbeenĩ yí térénna le? Bùéé dé!

15 Mu bon, bĩo kà lé bĩo le bía nɔn o *Mɔyiize yi: «ĩ le ĩ wé hii làa nùpue na, à ĩ wé le lè b̀anso. I le ĩ zũn nùpue na màkárí à ĩ zũn b̀anso màkárí.»*

16 Bũn wee zéení le yínɔn bĩo ba nùpua wee cà mu, tàá bĩo ba wee jĩ mí lò bĩo yi. Ká le Dónbeenĩ na wee wé le hii lé d̄io mu wee lé yi.

17 Bĩo kà lé bĩo bía le Dónbeenĩ bíonĩ v̄uahũ yi: «ĩ dó fo lè ho *Ezipite k̄hũ b̄éε bèra a na à ĩ dànló bĩo zũn, à ĩ yèni mún lé ho d̄imíná búenb̄uen yi.»†

18 Lé bũn nɔn ká le Dónbeenĩ le mí ì zũn nùpue na màkárí, à le zũn b̀anso màkárí. Le le mí ì wé ò o nùpue yi tí, à le wé à b̀anso yi tí.

19 Ká lé bũn mu karáa, jún-sĩ ó o búí á à tùa miĩ le lée webio nɔn le Dónbeenĩ mu pá wee zaráa lè ba nùpua? Mu bon, yĩa dà à p̄ĩ bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé wón mía.

20 Nùpue so dà à p̄ĩ bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé le? Dà-mínii so dà à tùa yĩa má le yi le lée webio nɔn ó o má mi kà le?

21 O s̄ĩ-mí so yí dà máa mí ho córó làa bĩo ó o s̄ii vá yi le? O le mí ì mí d̄èε na bĩo j̄uhũ wi làa sòob̄éε, tàá d̄io bĩo j̄uhũ tà mía lè ho córó mu, ò o mí.

22 Awa, le Dónbeenĩ wi le zéení le mí s̄ii wee c̄i, á wi le zéení mí p̄anká. A le j̄on̄ pá j̄à mí yi làa sòob̄éε b̄ia le s̄ii wee c̄i yi bĩo yi, na bĩo s̄ã ho yáaró yi.

---

* 9:15 Milon̄ Léró v̄uahũ (Exode) 33.19 † 9:17 Milon̄ Léró v̄uahũ (Exode) 9.16

²³ Ká le màhǎ mún wi le zéení mí cùkú beení làa bía le zūna màkárí, bán na le fèra wíokaa à ǎa keń le cùkú beení mu yi.

²⁴ Bán sowaso lé warén. Le von wɛn léra ǎa *zúifùwa làa bía yínǎń ǎa zúifùwa tíahú.

²⁵ Bío kà lé bío le Dónbeení bía mí ńi-cúa fɛero Ozee vūahú yi:

«Bía lá yínǎń í ńipomu
á í wé è ve le í ńipomu.

Mu ńipomu na á í lá yí wa,
á í wǎa wań làa sòobéé.

²⁶ Hen na ǎa lá wé le:
«Mi yínǎń í ńipomu»,

á ǎa wée ve mia yi lè
le Dónbeení na wi féee zàwa.»‡

²⁷ O ńi-cúa fɛero *Ezayii wón ǎèn bía bío kà pónpón o *Isirayele ńipomu dǎní yi: «Hàrí ò o Isirayele ńipomu wé boo lè mu yámú ńumu ńii hònlè bía bío síi, á ǎa són-kéńí mí dòn lé bía á à fen.

²⁸ Mu bon, bío ó o Núhúso bía le mí ì wé o ò wé fùafùà ho tá wán.»§

²⁹ Làa bío ó o Ezayii mu mún pá fèra bíaráa bío kà:

«Le Dónbeení na dà mu bío búenbúen
lá yí ká bía wa nǎnkáni can yi,

se wa bío lá à keń
lè ho Sodǎmu lóhó bío síi,

wa bío lá à ǎonmín
lè ho Komǎere lóhó bío síi.»*

Le Dónbeení wee wé à ǎa nùpua téréń le yahó

---

‡ **9:26** Mi loń Ozee vūahú 2.1-3, 25   § **9:28** Mi loń Ezayii vūahú 10.22-23   * **9:29** Mi loń Ezayii vūahú 1.9; Bío ńúhú búeení vūahú (Genèse) 19.23-28

³⁰ Awa, á bïo wa wáa à bïo lé mu yén? Bïa yínɔ́ ɓa *zúifùwa na yí cà à ɓa térén, á le Dónbeenĩ wó á ɓa térénna le yahó ɓa sïadéro le yi bïo yi.

³¹ O *Isirayεele nïpomu bán ɓèn lá wi ɓa ðĩn ho làndá wán à térénna le Dónbeenĩ yahó á mu yí wó yí yú.

³² Léee webio nɔn ɓa yí wóráa mu yí yú? Lé bïo ɓa yí cà à ɓa térén le Dónbeenĩ yahó lè ɓa sïadéro le yi, à ɓa wi ɓa térén le yahó lè hã wárá na ɓa wee wé. A ɓa kãkãna le huee na wee wé ò o nùpue lùwá wán.

³³ Làa bïo mu túraráa le Dónbeenĩ bïonĩ vūahđ yi:

«Mi loń, ho Sion lóhó yi,
 á ĩ bàrá le huee
 na wee kãkãn wán,
 ho ɓúaa hó na wee lùwá a nùpue.
 εε ká yĩa màhá dó mí sii ho yi,
 á ɓànso máa n̄yi.»†

10

Ba zúifùwa làa bïa yínɔ́ ɓa à bïo sã a Núhũso yi

¹ Wán zàwa lè wán hĩnni, bïo wi ĩ sii yi làa sòobéε na á ĩ wee fio le Dónbeenĩ cón ɓa *zúifùwa ðãní yi, lé ɓa kãníló bïo.

² Mu bon, ĩ ðà à bïo mu ɓa jii le ɓa ɓèntĩn henía le Dónbeenĩ bïo làa sòobéε, εε ká mu yara binbirĩ á ɓa yí zũ.

³ Bïo le Dónbeenĩ wee wé ò o nùpue térén le yahó á ɓa yí zũ, á ɓarén mĩten wi ɓa cà bïo ɓa à wé ká ɓa à térén le yahó. Lé ká sii á ɓa pãnáa bïo wee wé ò o nùpue térén le Dónbeenĩ yahó.

† 9:33 Mi loń Ezayii vūahđ 28.16

4 Mu bon, lé o *Krista nən ó o *Məyiize làndá bèró bïo n̄ii sùráa, bèra a na à bïa búenbúen na wee dé mí s̄ia o Krista mu yi, à bán térén le Dónbeenĩ yahó.

5 Bïo ó o Məyiize bía ho làndá na wee wé ò o nùpue térén le Dónbeenĩ yahó d̄ání yi lé bïo kà: «Yia wee wé bïo ho làndá bò henía wón yïo á à wé lua ho pànká yi.»*

6 Le siidéro o Krista yi d̄ání yi na wee wé ò o nùpue térén le Dónbeenĩ yahó á bïo kà lé bïo bía: Yí bío ũ s̄ii yi le «lé o yén á à yòo ho wáayi?» Mu wee zéení le lé o yén á yòo wé ó o Krista bueé lii.

7 Mún yí bío ũ s̄ii yi le «lé o yén á à lii ho n̄i-h̄s̄nbó-lóhó yi?» Mu wee zéení le lé o yén á líí vèení a Krista ba n̄i-hía t̄iahũ.

8 Ká bïo kà lé bïo bía: «Le biónĩ bueé bó fon̄. Dén biónĩ so lé d̄io wee zéení le siidéro o Krista yi bïo.»† Lé lerén biónĩ mu á wa wee bue.

9 Ká fo tà bía wéréwéré le o Yeesu lé o Núhũso, ká fo dó ũ s̄ii binbirĩ le le Dónbeenĩ vèení wo léra ba n̄i-hía t̄iahũ, á fo ò fen.

10 Mu bon, le s̄ii na wee dé le Dónbeenĩ yi binbirĩ lé bïo wee wé ò o nùpue térén le yahó. Yia bía mí siidéro o *Krista yi bïo wéréwéré, wón b̄anso á le Dónbeenĩ á à fení.

11 Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ biónĩ v̄iahũ yi: «Nùpue léé nùpue na dó mí s̄ii le Dónbeenĩ yi wón máa n̄iyi.»‡

12 Ba *zúifùwa làa bïa yín̄oń ba zúifùwa á hueekaró mía yi. Ba búenbúen leéra o Núhũso

---

* **10:5** Mi loń Levii nùwá v̄iahũ (Lévitique) 18.5 † **10:8** Mi loń Làndá zéeníló v̄iahũ (Deutéronome) 30.12-14 ‡ **10:11** Mi loń Ezayii v̄iahũ 28.16

nĩ-kení yi, wón na wee wé mu tentemu làa bĩa búenbúen na wee fio mu o cón.

¹³ Mu bon, bĩo kà lé bĩo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi: «Nùpue lée nùpue na à ve o Nùhũso, ó ò kání.»§

¹⁴ Εε ká 6a so dà à ve o Nùhũso ká 6a yí dó mí sĩa wo yi le? A 6a so dà à dé mí sĩa wo yi ká a búí yí zéenia o bĩo á 6a yí ná le? A 6a so dà à jí mu ká a búí yí buera mu le?

¹⁵ A mu so dà à bue ká a búí yí tonkaa mu bĩo yi le? Làa bĩo mu túararàa le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi ká sĩa: «Bĩa wee búen lè hã bín-tentewà á miló sĩ-wεε bènťín wi làa sòobέε.»*

¹⁶ Ká 6a búenbúen màhã yí bò le Dónbeenĩ bín-tente yi. Mu bon, bĩo kà lé bĩo ó o *Ezayii bía: «Nùhũso, lé o yén yàá dó mí sĩa le bín-tente na wa wee bue yi?»†

¹⁷ Lé ká sĩa á le sĩidéro le Dónbeenĩ yi wee lé le biónĩ na ó o nùpue wee jí yi, á le biónĩ mu lé o Krista bĩo bueró.

¹⁸ Awa, le ĩ tũa mia: O *Isirayεele ñĩpomu á yí ná le bín-tente mu le? Ba ná le. Bĩo kà lé bĩo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi:

«Le Dónbeenĩ bín-tente á bènbéra hã lùà búenbúen.

Le buera ñon

ho ðĩmĩná nùpua búenbúen yi.»‡

¹⁹ Le ĩ wĩoka tũa mia: A lé o Isirayεele ñĩpomu yí zũna mu kúará le? Awa, á bĩo kà lé bĩo ó o *Moyiize fèra bía mu ðání yi:

«Ĩ ì wé á bĩa yínón ĩ ñĩpomu

§ **10:13** Mi loń Zowεele vūahũ 3.5 * **10:15** Mi loń Ezayii vūahũ 52.7 † **10:16** Mi loń Ezayii vūahũ 53.1 ‡ **10:18** Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 19.5

á mi ì dí lè le yandee.
 I ì wé á mi sía á à cǐ
 mu ñpomu na hácírí mía yi.»§
 20 Le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero Ezayii yáá henía mí sii
 ò o bía bǐo kà:
 «Bìà lá yí máa cà mi
 á yú mi.
 Bǐa lá yí máa fio dεε í cǒn
 á ì zéenia lè ìten.»*
 21 Ká a Isirayεele ñpomu dǎní yi, á le Dónbeenĩ
 ñi-cúa fεero Ezayii pá bǐnía le le Dónbeenĩ bía bǐo
 kà: «Làa wizooní búenbúen ká í wee dá í níi ve
 o Isirayεele ñpomu na yí máa bè í bióni yi, à ba
 kǎa.»†

11

Le Dónbeenĩ yi pǎ a Isirayεele ñpomu bǐo

1 Awa, le í tùa mia: Le Dónbeenĩ pǎ a *Isirayεele
 ñpomu le? Bùeé dé! Lé bǐo á ìnén mún lé ba
 ñi-kení, á lé o *Abarahaamu mǎnmǎníi. I ló a
 Bēnzamεε nùwǎ bǎn zǐ-ñúhú yi.

2 Le Dónbeenĩ ñpomu na le fèra hueekaa á le yí
 pǎ. Mi bǐnǐ leéka le Dónbeenĩ bióni vǔahú bióni na
 kà bǐo, hǎa ó o ñi-cúa fεero *Elii mà nǎn le Dónbeenĩ
 yi ká a sǐi yí wan o Isirayεele ñpomu bǐo na ba wó
 yi. O le:

3 «Núhúso, ũ ñi-cúa fεerowà á ba bó. Ũ muini
 yeeni lùà á ba fù. Lé ìnén í dòn ká, á ìnén ba mún
 wi ba búe.»*

§ 10:19 Mi lorí Lándá zéeníló vǔahú (Deutéronome) 32.21

* 10:20 Mi lorí Ezayii vǔahú 65.1 † 10:21 Mi lorí Ezayii vǔahú
 65.2 * 11:3 Mi lorí Bá-zàwa nín-yání vǔahú (1 Rois) 19.10, 14

4 A bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bĩa nɔn wo yi: «Ba báawa muaaseé hẹ̀nɔn á ɪ́ ká lè ɪ́ten. Bán yí búrá le dofiní na ɓa le Baale yahó á yí búaania le.»†

5 Mu mún ka kà sii ho zuia. Le Dónbeenĩ sãamu bïo yi, á ɓa sɔ́n-kéní lé bĩa le léra.

6 Lé le sãamu bïo yi á le hueekaaɗa ɓa, ká yínɔ́n bïo ɓa wó bïo yi. Ká bún mía se le sãamu wãa yínɔ́n sãamu.

7 Lée webio á mu wee zéeni? Mu wee zéeni le bïo ó o Isirayele nɪpomu lá wee cà á ɓa yí yú. Bĩa le Dónbeenĩ hueekaa lé bĩa yú mu. Ká bĩa ká bán yiwa wãa tunka.

8 Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi:

«Le Dónbeenĩ wó á ɓa háciira mía.

Le wó á hàrí lòn zuia
à ɓa yí dà máa mi,
á yí dà máa ní bïo.»‡

9 O *Daviide mún bía bïo kà:

«Le ɓa bè-dínii wé lòn dáda,
lòn kǎhũ na ɓa à tẹ yi,
à bïo ko làa ba à sá ɓa yi.

10 Le ɓa wé ɓa muiiwà,
à yí bini yí mi dèe.

Ni le lònbee ɓa núná yi.»§

11 Awa, le ɪ́ tũa mia: Mi wee leéka le lé ɓa *zúífùwa lùwá á mu vóráa le? Bùeé dé! Ee ká lé ɓa wékheró pánká yi á hã síiwà na ká nùpua bò yi feraráa. A bún lé bïo dó le yandee ɓa zúífùwa mu yi.

† 11:4 Mi loń Bá-zàwa nín-yání vūahũ (1 Rois) 19.18 ‡ 11:8 Mi loń Lándá zéeniłó vūahũ (Deutéronome) 29.3; Ezayii vūahũ 6.10

§ 11:10 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 69.23-24

12 Ba wékheró wó á ho ðímíńá nùpua yú mu bè-tentewà le Dónbeenĩ bïo ðání yi. A bïo 6a khon ho kãńlóló yi wó á bia yínón 6a zúífùwa yú mu bè-tentewà le Dónbeenĩ bïo ðání yi. Bũn wee zéení le ká 6arén zúífùwa hĩa tà ho kãńlóló bïo, á mu bè-tentewà mu á à wíoka à dé wán.

Le v̄nd̄εε na ló m̄iten làa ðio 6a fá bïo

13 Hã laà na kà wán, á minén na yínón 6a *zúífùwa lé mia á ĩ wee bíoráa. I lé o Yeesu tonkaro bĩa yínón 6a zúífùwa cón, á ĩ s̄i wan ho tonlóló mu bïo yi.

14 I wi à mu yandee zo wàn s̄i nùpua na lé 6a zúífùwa à kãńínáa 6a ñĩ-dòndáa.

15 Mu bon, bïo le Dónbeenĩ ñàana 6a b̄ánía, á bũn wó á ho ðímíńása làa de b̄ínía s̄i. Awa, ká le Dónbeenĩ b̄ínía tà 6a bïo, á bũn so máa keń lè 6a húrun v̄era le?

16 Ká ho ðĩnlóló bè-yáa bïo s̄a le Dónbeenĩ yi, se hĩa ká 6úen6úen bïo mún s̄a le yi.* Ká le v̄nd̄εε naní bïo s̄a le Dónbeenĩ yi, se le 6àn lakara bïo mún s̄a le yi.

17 O *Isirayεεle ñipomu ka lòn oliivewa v̄nd̄εε na fá, á 6a kúiora lakara 6úí. Unén na yínón o zúífù ka lòn oliivewa v̄nd̄εε na ló m̄iten lakahó á 6a séra 6ueé c̄éera hã oliivewa v̄nd̄εε na fá yi, á ho lakahó mu bò yi wee yíráa dén yuaamu.

18 Lé bũn ñon á fo yí ko à ũ yòní ũten, à zùan bĩa ka lòn lakara na 6a kúiora yi. Fo ò yòní ũten le we? Yínón ũnén ñon á hã naní yío wi luaráa, hã naní lé hĩa ñon á ũnén yío wi lua.

* 11:16 Mi lorí Miló v̄ahũ (Nombres) 15.19-21

19 Nún-sí fo dà à bío: Hã lakara mu kúiora bèra a na à ìnén dàń cɛ́é.

20 Mu bon, ɓa ka lòn lakara na kúiora, lé ɓio ɓa yí dó mí sía le Dónbeenĩ yi. Ùnén ɓa ɓèn cɛ́éra, lé ɓio ũ dó ũ sii le Dónbeenĩ yi. Ɛɛ ká ũ màhã pa ũten ɓio, yí yòoní ũten mu ɓio yi.

21 Mu bon, ká le Dónbeenĩ hĩa wee kúio le vɛ́ndɛɛ na fá lakara, se le mún dà à wé mu ɓàn síi lè ùnén.

22 Awa, loń: Le Dónbeenĩ wee wé mu tentemu lè ɓa nùpua, á le mún jii. Le jii ɓia yí máa bè le Dónbeenĩ mu bíonĩ yi wán, ká ùnén á le è wé lè mí tentemu ká fo tà bò mu wǎhũ. Ká ɓún mía á ùnén á le mún ñ sɛ́n lòn lakahó.

23 Ká ɓa zúifùwa khii ɓínía tà dó mí sía le Dónbeenĩ yi, á le è ɓíní ì cɛ́é ɓa hen na ɓa fù wi yi lè ho yahó, mu wé ró pànká wi le cǎn.

24 Mu bon, ùnén wón síi ɓinbirĩ ka lòn vɛ́ndɛɛ na ló mítɛn ɓàn lakahó. Fo sɛ́ra á ɓueé cɛ́éra le vɛ́ndɛɛ na fá yi, ká hón yínǎn ũ síi. Ba zúifùwa ɓàn lá lé le vɛ́ndɛɛ na fá ɓàn lakara. A ɓa ɓíní cɛ́éro le vɛ́ndɛɛ na ɓa ló yi á lònbee máa keń le Dónbeenĩ cǎn.

O Isirayɛle nìpomu kǎnìlò ɓio

25 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ɓio le Dónbeenĩ le mí ì wé na sà yi á ì zéení làa mia, bèra a na à mi yí wé miten lè mu bè-zǔrminí ɓànsowà: O *Isirayɛle nìpomu sǎn-kéní á à dǎn máa zǔr ɓio ɓúí yara, fúaa ká hã síi-viò nùpua na le Dónbeenĩ hueekaa ɓúenɓúen yú ho kǎnìlò vó.

26 Ɓún mán ó o Isirayɛle nìpomu màhã à kǎní, làa ɓio mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vǔahũ yi: «O kǎnìlo á à lé ho Sion lóhó yi.

O *Zakoobu zǐ-núhũ nùpua
píló làa de á le è khíní yi.

27 Dén lé le páaní na á ínén Dónbeenĩ

á à bè làa ba ká í séra 6a bè-kora día.»†

28 Bío 6a zúífùwa pǎ le bín-tente bío, á 6a wó le Dónbeenĩ zúkúsa, lé bǔn bío yi á minén yúrása ho kǎnǐló. Ká bía le Dónbeenĩ hueekaa wó lè mí nǐpomu, á le wa bǎn maáwà bío yi.

29 Mu bon, le Dónbeenĩ hía hǎn bío, à le máa bǐnǐ fé mu. Le hía von nùpue na, à le máa bǐnǐ pǐ bǎnso.

30 Bío mi yánkaa yí bò le Dónbeenĩ bíonǐ yi, á hǎ laà na kà wán á le Dónbeenĩ wó le hii làa mia 6a *zúífùwa pǐló làa de bío yi.

31 Lé làa bǔn á 6arén mún yí bò le Dónbeenĩ bíonǐ yi hǎ laà na kà wán, bèra a na à bío le Dónbeenĩ zǔrnanáa minén màkǎrǐ, à le mún zǔr 6arén màkǎrǐ làa bǔn bío.

32 Mu bon, le Dónbeenĩ día á 6a nùpua 6úen6úen wee pǐ le bíonǐ bío, à le bè yi bǐnǐ zǔrínáa 6a 6úen6úen màkǎrǐ.

Le Dónbeenĩ dà po mu bío 6úen6úen

33 Eee! Le Dónbeenĩ bío 6úen6úen 6èntǐn jii sú. Le bè-zǔrminǐ lè le bío zǔrǐló á jii yí zǔ. Bío le le mí ì wé á nùpue yí dà máa zǔrǐ. Á mu wéró yara á nùpue mún yí dà máa zǔrǐ. Bío kà lé bío túara le Dónbeenĩ bíonǐ vǔahǔ yi:

34 «Lée wée dà à zǔrǐ o Núhǔso yilera?

Lée wée dà le zéení á à na a yi?

35 A lée wée dà mu bío á à hǎ làa wo

ò o bè yi hǎnáa bǎnso?»‡

36 Lé bío mu bío 6úen6úen wee lé o cǎn. Lé orén pǎnká yi á mu 6úen6úen wirása, á bío sá a yi. Le ho cùkú bío sǐ a yi féeεε. *Amiina!

† 11:27 Mi loń Ezayii vǔahǔ 59.20-21 ‡ 11:35 Mi loń Ezayii vǔahǔ 40.13; Zoobu vǔahǔ 41.3

12

Wa wi le mukōn-fīnle yi là a Krista

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo le Dónbeenĩ wáa zéenia mí tentemu làa wɛn kà síi, á ì ì hení bïo kà làa sòobéé á à na mia: Mi na miten búenbúen le Dónbeenĩ yi lòn muini yia ká mi yïo nɔ̀n wi lua, à bïo sí le yi, à bïo wé sí le yi. Bún lé le bùaaníi binbirí na mi ko mi bùaaní lè le Dónbeenĩ.

² Mi yí bè ho ðímíjá bïowa na yí se yi, ká mi día le le Dónbeenĩ yèrémá mí hácírí à wé lè le hácírí dà-fīnle. Lé bún á à na ká mi ì zūn bïo le Dónbeenĩ síi vá yi, bún na se, á bïo sí le yi, á jii tun.

³ Le Dónbeenĩ sãamu na le wó làa mi bïo yi, á ì ì bío bïo kà á à na mi búenbúen yi: O búí yí leéka le mí bïo jùhũ wi po bïo ó o bïo karáa. Ká mi ñi-kéní kéní wé ɓua miten làa bïo mi bïo karáa à héha lè mí síadéro le Dónbeenĩ yi, bïo le nɔ̀n pànká mia.

⁴ Mu bon, o nùpue sãnia lée dà-kéní, ká bïo cɛ́ékaa mín yi wó hã bún lé bïo boo, á mu lè mí dà-kéní kéní bè-wénia mún wi mín júná yi.

⁵ Làa bún síi á warén mún boo, ká wa búenbúen lé hã sãnia dà-kéní wa páaníló là a *Krista bïo yi. Wa búenbúen cɛ́ékaa mín yi, yia lè mí lahó, yia lè mí lahó, làa bïo ó o nùpue sãnia bïowa cɛ́ékaaráa bïo síi.

⁶ Mu bïo wéro pànká á le Dónbeenĩ nɔ̀n wa ñi-kéní kéní yi mín júná yi. Yia le Dónbeenĩ nɔ̀n mí jii-cúa fɛ́éro pànká yi, à ɓanso wé wé mu à héha lè le síidéro le Dónbeenĩ yi.

⁷ Yia le nɔ̀n ho pànká yi ò o wé séení ɓa nùpua, à wón wé séení ɓa. Yia le nɔ̀n ho pànká yi ò o wé kàrán ɓa nùpua, à wón wé kàrán ɓa.

⁸ Yia le nɔn ho pànká yi ò o wé hĩ ɓa nùpua sia, à wón wé hĩ ɓa sia. Yia le Dónbeenĩ nɔn ho pànká yi ò o wé hã ɓa nùpua lè mu bïo, à wón wé hén mí yi à hãnáa ɓa. Yia le nɔn ho pànká yi ò o wé dí ɓa nùpua yahó, à wón sòobá mítén mu wéró yi. Yia le nɔn ho pànká yi ò o wé zũn ɓa nùpua màkàrí, à wón wé wé mu lè le sí-wɛɛ.

⁹ Mi le bïo mi wa làa mín à bïo wé ho tũia poni. Mi jin mu bè-kora, à ca mi kuio mu bè-tente wéró yi.

¹⁰ Mi wań mín làa sòobéɛ làa bïo á ɓa zàwa mín yi ko ɓa wańnáa mín bïo síi. Mi wé kɔnbi mín, à dé mí sòobéɛ mu yi.

¹¹ Mi ca mi kuio o Nùhũso tonló sáró yi, mi yí dí parí, à wé mu lè mí sia búenbúen.

¹² Mi wé zãmaka bïo mi dó mi sia wee lòní bïo yi. Mi wé hĩ mi sia le lònbee pãahũ, à wé fio le Dónbeenĩ yi fɛɛɛ.

¹³ Mi wé séení mĩn zàwa lè mĩn hĩnni kèrètɛwa làa bïo ɓa màkóo wi yi. Bĩa wee làa mi wán á mi wé ɓua sese.

¹⁴ Mi wé fan mu bè-tentewà à na bĩa wee beé mi lò yi, mi wé fan bũn, ká mi wé yí dánkání ɓa.

¹⁵ Bĩa wé wee zãmaka, à mi zãmaka làa ba. Bĩa wé wee wá, à mi wá làa ba.

¹⁶ Mi wé mí yilera làa dà-kení. Mi wé yí yòní mítén, ká mi wé liíní mítén, à tà pání lè ɓa nĩ-khenia. Mi yí wé mítén làa bè-zũnminĩ ɓansowà.

¹⁷ Yia wé wó khon làa mia, à mi yí wé yí khe lè ɓanso. Mi wé wé mu tentemu lè ɓa nùpua búenbúen.

¹⁸ Ká mu dà wee wé, à mi sòobá mítén, à ho hɛɛrà kɛn minén lè ɓa nùpua búenbúen pãahũ, ká ho ɓàn yáaró yí lé mia.

¹⁹ Minén na á ĩ wa làa sòobée, mi wé yí dĩ yúaa miten, ká mi dé mu le Dónbeenĩ níi yi. Mu bon, bǐo ká lé bǐo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «Hã yúaa dĩró bǐo sã miĩ. Yĩa ko làa bǐo na, á ĩ wé mu le bǎnso, lé ĩnén Nùhũso Dónbeenĩ bía mu.»*

²⁰ Mu pá bíniá túara: «Hen ká ũ zúkúso le hĩni wee búe, à ũ na mu bǐo wo yi le o dí. Ká le ju-hání dà a, à ũ na mu juumu wo yi le o ju. Ká fo wee wé ká, á mu ù keń lòn donfūaa á fo wee khá bè bǎnso juhũ wán.»†

²¹ Mi yí le mu bè-kora yí pánká mi wán, ká mi wé wé mu bè-tentewà à yíràa ho pánká mu wán.

13

Ho pánká ya-díwá lé le Dónbeenĩ bàrà 6a

¹ Ba núpua búenbúen ko 6a wé bè ho pánká ya-díwá bíoní yi. Pánká ya-díwá yí dà máa keń ká le Dónbeenĩ yí nɔn mu níi.

² Lé bún nɔn ká yĩa pǎ 6a bǐo, se bǎnso pǎ le Dónbeenĩ bǐo na le bò. Ká yĩa wee wé bún se o wee siíní mí juhũ miten.

³ Yĩa wee wé mu bè-tente wón yí ko ò o zón ho pánká ya-díwá. Ká yĩa wee wé mu bè-kora wón ko ò o zón 6a. Hen ká fo wi à ũ wé yí zón ho pánká ya-díwá, à ũ wé wé mu bè-tentewà, á 6a wé è wíoka ũ yèni.

⁴ Mu bon, ho pánká ya-díwá lé le Dónbeenĩ tonsáwá ũ séeníló bǐo yi. Eε ká ũ bèn wee wé mu bè-kora, à ũ zón, lé bǐo le Dónbeenĩ nɔn ho wǎhũ 6a yi à 6a bé bǐa wee wé mu bè-kora. Hen ká 6a wee bé

* **12:19** Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 32.35

† **12:20** Mi loń Wáhio vūahũ (Proverbes) 25.21-22

6̀anso, se lé le Dónbeenĩ tonló na le kàràfáa 6a yi á 6a wee sá, à zéení làa yĩa wee wé mu le le Dónbeenĩ s̄i wee c̄i 6̀anso yi.

⁵ Lé b̄n̄n n̄n ó o n̄pue ko ò o wé wé b̄io ho p̄nká ya-díwá le o wé, b̄era a na à le Dónbeenĩ s̄i yí c̄i a yi, à mún wé bè mu yí lé b̄io ó o z̄ũ le b̄n̄n lé b̄io térénna.

⁶ Lé b̄n̄n b̄io yi á mi mún ko mi wé s̄ánínáa ho làn̄pó. Lé b̄io le Dónbeenĩ lé d̄io kàràfáa ho tonló mu 6a yi le 6a sá ho sese.

⁷ Mi ko mi na b̄io n̄pue na yi, à mi na mu wo yi: Yĩa b̄io lée làn̄pó, à mi s̄ání ho wo yi. B̄io ko mu s̄ání ho p̄nká ya-díwá yi à mi s̄ání mu. Yĩa mi ko mi k̄n̄bi, à mi k̄n̄bi o. Yĩa ko làa h̄ézánii, à mi h̄éz̄n wo.

Yĩa wa 6a n̄pua se 6̀anso b̄ò le Dónbeenĩ làndá yi

⁸ Mi yí le kee 6úí keń mia. B̄io ko mu keń mia lòn kee f̄ééé lé mi wańmínló. Yĩa wa m̄n z̄awa lè m̄n h̄inni, se wón wee wé b̄io ho làndá le o wé binbirĩ.

⁹ Mu bon, h̄ã làndáwá na kà á mi z̄ũ: «Yí wé h̄á-fé tàá bá-fé. Yí 6úe n̄pue. Yí ɲuaa b̄io. Yí le ũ ȳio lé mi ninza b̄io.»* H̄ón làndáwá so làa h̄ĩa ká búenb̄uen á ɲii wee sí le b̄ionĩ dà-kéní na kà yi: «Wań mi ninza làa b̄io á fo waráa ũten b̄io s̄ii.»

¹⁰ Yĩa wa mí ninza binbirĩ á máa wé b̄io na yí se làa wo. Yĩa wa mí ninz̄awa se wón wee wé b̄io ho làndá le o wé binbirĩ.

Mi wa bua waten sese à l̄onínáa o Krista buenl̄ó

* **13:9** Mi loń Léró v̄uah̄ũ (Exode) 20.13-17; Làndá zéeníl̄ó v̄uah̄ũ (Deutéronome) 5.17-21; Lení v̄uah̄ũ (Psaumes) 19.18

11 Mi wa wé làa bũn, sònkú bïo mi yàá zũ ho pãahũ na wa wi yi sĩĩ. Ho pãahũ dũn à mi fání mí yïo. Mu bon, hã laà na kà wán á ho kãníló wãa sùarãa làa wen á po pãahũ na wa búa wa siadéro o *Krista yi ñúhũ.

12 Ho tá ñi-kĩa, hen làa cĩnú ká ho ò tí. Awa, á mi wãa le wa díá hã wárá búenbúen na wee wé le tĩbíri yi. Mi wa lá mu khoomu tonló sĩa à sárãa.

13 Mi wa búu waten sese lòn nùpua na wi mu khoomu yi bïo sii. Mi yí wa dé waten ho dândĩnló lè ho ña-ñunló yi. Mi yí wa dé waten ho bá-fénló lè ho há-fénló yi, à yí dé waten mu koomu yi. Mi yí wa dé waten hã fio lè le yandee yi.

14 Mi le o Nùhũso Yeesu Krista bïo à keri mia. Mi yí díá le bïo mí sĩa wee vá yi na yí se à yí pánká mi wán, à mi wé wé bïo sĩ mia.

14

Mi wé yi citi min dñnló bïo yi

1 Yĩa siidéro yí fárá yí tĩna sese le Dónbeenĩ yi á mi wé zũn buaró, à wé yí wãaní bïo ó o wee leéka.

2 Làa bïo sii á ba búu wee leéka le mi dà mu bè-dĩnii búenbúen wé è dí, èé ká ba búu na siadéro le Dónbeenĩ yi á yí fárá yí tĩna sese bán bèn lé ho dñn-poni mí dòn ba wee dí ká hã taa níi ló.

3 A yĩa wee dí mu bè-dĩnii búenbúen yí ko ò o zùan yĩa yí máa là hã taa yi. Làa bũn sii, á yĩa yí máa là hã taa mún yí ko ò o citi yĩa wee dí mu bè-dĩnii búenbúen, lé bïo le Dónbeenĩ mún tà wón bïo.

4 Unén lé o yén á à citirãa o ñi-veere ton-sá? O wó se loo, o wó khon loo, se ba ñúhũso lé yĩa á à fε mu tũiá. O yàá à wé á mu ù wé se, lé bïo ó o Nùhũso pánká wi dà à séení a.

⁵ O 6úi cǎn á hã wizooní ɲúná wi po mín. Εε Κά a 6úi cǎn á hã wizooní 6úen6úen léé dà-kéní. Mi nǐ-kéní kéní ko mi láa 6iò mi wee leéka yi mu dǎní yi.

⁶ Yia le hã wizooní ɲúná wi po mín wee wé mu o Núhũso 6iò yi. Yia 6èn wee dí mu bè-dínii 6úen6úen wón mún wee wé mu o Núhũso 6iò yi. Mu bon, o wee dé le Dónbeenĩ bǎrákà mí bè-dínii 6iò yi. A yia wee dí ho zen-6uahó 6iò mí dòn wón mún wee wé mu o Núhũso 6iò yi. Wón mún wee dé le Dónbeenĩ bǎrákà.

⁷ Mu bon, wa tǎhũ á yia mukānǐ wi míten 6iò yi wón mía, á yia á à hí míten 6iò yi wa tǎhũ wón mún mía.

⁸ Hen ká wa yǐo wi lua, se lé o Núhũso á wa yǐo wi lua 6iò yi. Ká wa húrun, se lé o Núhũso á wa mún húrun 6iò yi. Awa, á hàrí wa hí loo, à wa yǐo wé lua loo, se wa 6iò pá sǎ a Núhũso yi.

⁹ Mu bon, o *Krista húrun á vèera bèra a na ò o wé 6ià húrun làa 6ià yǐo wi lua Núhũso.

¹⁰ Ká ũnén, léé webio nɔn á fo wee cítiráa mǐn za tàá mǐn hǐnló? A ũnén 6èn, léé webio nɔn á fo wee zùarínáa mǐn za tàá mǐn hǐnló yi? Wa 6úen6úen khíi dǐn Le Dónbeenĩ yahó á le è cítí.

¹¹ Mu bon, 6iò kà lé 6iò túara le Dónbeenĩ 6iònǐ vǎhũ yi:

«Ĩnén Núhũso á wi fέεε.

Ho dǐmǐná nùpua 6úen6úen

á à fǎrá mí nɔnkóɲúná wán ǐ yahó,

6a 6úen6úen á à bío le ǐ lé le Dónbeenĩ 6iò bon.»*

¹² Làa bǐn síi, á 6iò wa nǐ-kéní kéní wó á wa ko wa zéení na le Dónbeenĩ yi.

* **14:11** Mi lorí Ezayii vǎhũ 45.23

Yí dé mǐn za tàá mǐn hǐnló bè-kora wéró yì

13 A mi wǎa yí le wa wé cíti mǐn. Bǐo kà lé bǐo á mi le mu kɛ́ɛ́ mi yiwa: Mi yí wé bǐo búí na à dé mǐn za tàá mǐn hǐnló kèrètíε mu bè-kora wéró yì.

14 I páaníló là a Núhúso Yeesu bǐo yì, á ì zū mu, á mún láa mu yì le mu bǐo búenbúen wee ce le Dónbeenǐ yahó. Εε ká a búí wee leéka le mu búí yí máa ce, se mu bèn yí máa ce bǎnsó cǎn.

15 Ká mǐn za tàá mǐn hǐnló lò hǐa wee be ũnén bè-dínii bǐo yì, se fo wǎa yí máa zéení le fo wa a. Yí wé bèra a na à mǐn za tàá mǐn hǐnló na ó o *Krista húrún bǐo yì à hǐa ví ũnén bè-dínii bǐo yì.

16 Bǐo se minén cǎn á yí ko mu wé à ba nùpua wé bǐnǐ bǐo mu bè-kohó bǐo mi dǎnǐ yì.

17 Mu bon, le Dónbeenǐ bá-zàmu bǐo yí máa zéení bè-dínii tàá bè-ɲunii bǐo. Mu lé ho térénló, là ho hээрà, là hǎ zǎmakaa na le Dónbeenǐ Hácírí wee na.

18 Yǐa wee sá a Krista tonló làa bǐn bǐo síi wón bǐo á à wé sí le Dónbeenǐ yì, á ba nùpua mún ñ tà a bǐo.

19 Awa, á wa ko wa ca wa kuio à wé wé bǐo á à dé ho hээрà wa pǎahǔ, làa bǐo wa ñ-kéní kéní ì wé á wa siadéro le Dónbeenǐ yì á à wíoka à dé wán.

20 Yí loń mu bè-dínii yì à yáaraa le Dónbeenǐ tonló. Mu bon, mu bǐo búenbúen dà wee dí. Εε ká mu bè-dínii na à wé á mi ninza à wé mu bè-kohó bǐn yí se.

21 Bǐo se, lé ũ khí mu bǐo búenbúen na dà à dé mǐn za tàá mǐn hǐnló mu bè-kora wéró yì. Hàrí mu wé taa, tàá ðivén ɲuló, tàá bè-vio.

22 Le síidéro na fo yú mu bǐo mu dǎnǐ yì ũ bua ũ dòn le Dónbeenǐ yahó. Yǐa síi yí máa kán wo bǐo á

ɓànsɔ wee ɓua lè mîten dǎní yi, wón ɓúhú sí.

²³ Ká yîa síi wee kán wo o bè-dínii ɓúii dǎní yi, se wón ɓànsɔ ɓúhú sú, lé ɓiô ó o yí máa wé mu à héha lè mí síidéro le Dónbeenî yi. ɓiô léé ɓiô na yí máa wé héha lè le síidéro le Dónbeenî yi, ɓún léé bè-kohó.

15

Wa ko wa wé hî wa sía

¹ Warén na síadéro le Dónbeenî yi fára tîna ko wa wé hî wa sía ɓiô síadéro yí fára yí tîna ɓiô yi. Wa yí ko wa wé wé ɓiô sí wɛn.

² Wa ñi-kéní kéní ko wa wé wé ɓiô sí wàn zàwa lè wàn hínni yi, na à séení ɓa, bèra a na à ɓa síadéro le Dónbeenî yi va lè ho yahó.

³ Mu bon, o *Krista yí wó ɓiô sí a yi, ɓùeé. ɓiô kà lé ɓiô ɓiá le Dónbeenî ɓiónî vūahú yi: «Hǎ ɓín-kora na ɓa ñupua ɓiá ñan ũnén Dónbeenî yi lé ínén á hǎ ɓiá ñan yi.»*

⁴ Le Dónbeenî ɓiónî vōnna na túara hàánî ɓúenɓúen túara bèra a na à hǎ kàrán wɛn, à wa dǎn hî wa sía, à sía wé hereka. Lé ɓún wee na à wa dǎn dé wa sía lònî ɓiô le Dónbeenî dó mí ɓiî le mí ì wé.

⁵ Le le Dónbeenî na le sí-híilè lè le sí-heɓúee wee lé cón à wé à mí wé wíoka ɓí mín yi, làa ɓiô ó o Yeesu Krista le mu wéráa.

⁶ Lé ɓún ñ na ká mí ɓúenɓúen á à wé le ɓiî dà-kéní, á à dérǎa ho cùkú le Dónbeenî yi, dén na lé wa Núhúso Yeesu Krista ɓàn Maá.

⁷ Awa, á mí cén wé tà mín yi làa ɓiô ó o Krista tàráa mia ɓiô síi à dérǎa ho cùkú le Dónbeenî yi.

* 15:3 Mi loí Lení vūahú (Psaumes) 69.10

8 O Krista bueé wó 6a *zúifùwa ton-sá, á tííraráa bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé è na 6àn maáwà yi jii à zéení le ká le Dónbeenĩ bía bïo na à le máa lé mu món.

9 O Krista mún bueé wó á bïa yínɔ́n 6a zúifùwa wee dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi le hii bïo yi, làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi kà síi:

«Lé bñn te bïo á ì wé è sío
á à khòonínáa fo hã sííwà nùpua tíahũ.»†

10 Mu mún túara:

«Sííwà nùpua,
mi páaní zãmaka lè le Dónbeenĩ nìpomu.»‡

11 Mu mún bñnía túara:

«Dímíjǎ kǎna búenbúen nùpua,
mi khòoní a Núhũso,
sííwà búenbúen nùpua,
mi zéení a beemu.»§

12 Le *Dónbeenĩ jii-cúa fεero *Ezayii mún bía bïo kà:

«Nùpue búí á à lé o Zesee zǐ-júhũ nùpua tíahũ
á à dí hã sííwà nìpomu yahó,
á mu nìpomu mu mún ò dé mí síi wo yi.»*

13 Le le Dónbeenĩ na wee wé à mi dé mí sía lònó bïo le dó mí jii le mí ì wé, à wé à mi kεn ho hээрà lè hã zãmakaa na jii mía yi mi síadéró le yi bïo yi. Lé bñn ò na ká le Dónbeenĩ mu Hácírí pánká yi, á mi ì dàn ò dé mí sía làa sòobεε á à lònó bïo le dó mí jii le mí ì wé.

O Poole lé o Krista ton-sá

† 15:9 Mi loń Samuwεele nín-yání vūahũ 22.50 ‡ 15:10 Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 32.43 § 15:11 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 117.1 * 15:12 Mi loń Ezayii vūahũ 11.10

14 Wàn zàwa lè wàn hinni, ìnén ì bεεre láa mu yi le mu bè-tentewà wéró bïo wi mia làa sòobée. Bïo mi ko mi zūn á mi zū búenbúen, á dà wee zéení mín.

15 Bún n̄n pá yí hò bïo á ì b̄nía leékaa mia ho vūahū na kà lara búí yi làa bïo mi zū vó, á yí titikaa mu bïo yi. Ì wó mu lé bïo le Dónbeenì lè mí s̄amu

16 á wó á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá b̄ia yín̄n̄ 6a *zúifùwa bïo yi. Le Dónbeenì tonló na á ì wee sá lé le bín-tente na á ì wee bue, bèra a na à le Hácírí pánká yi à b̄ia yín̄n̄ 6a zúifùwa wé lòn h̄amu na bïo s̄a le Dónbeenì yi, á bïo s̄i le yi.

17 Ì p̄aaníló là a Krista bïo yi, á ì s̄i wan le Dónbeenì tonló na á ì wee sá bïo yi.

18 Mu bon, bïo á ì wee hení ì s̄i bío á yín̄n̄ bè-veere ká mu yín̄n̄ bïo ó o Krista òn̄ ì wán á wó. O Krista òn̄ ì wán á ì wee wé à b̄ia yín̄n̄ 6a zúifùwa tà le Dónbeenì bïo. O wó mu lè ì bíoní, lè ì bè-wénia,

19 lè mu yéréké b̄iowa lè mí síwà, le Dónbeenì Hácírí pánká yi. Lé làa bún á ì bueraráa o Krista bín-tente, à òn̄ ho Zeruzalεmu lóhó yi à vaa búe ho Ilirii k̄sh̄ yi.†

20 Ká bïo dà-kení na kera ì s̄i yi, lé à ì bue le Dónbeenì bín-tente h̄a d̄aa na n̄pua òn̄ yí n̄á a Krista bïo yi, bèra a na à n̄pue h̄ia yí bío le ì wee so a búí z̄i n̄h̄ na ó o bàrá wán.

21 Ì wó mu á héhaa làa bïo le Dónbeenì bíoní vūahū b̄ia:

«B̄ia na 6a òn̄ yí buera a bïo yí n̄n yi

á à mi a,

b̄ia òn̄ yí n̄á bïo búí o òn̄ yi

† 15:19 Ho Ilirii: Ho lé ho Oroomu k̄sh̄ s̄n̄-kení búí.

á à zūñ o bïo yara.»‡

O Poole wee bïo mi khúio varó bïo

²² Lé bñn lá wee hè mi nòn á ï ðññ yí buararáa mi cñn.

²³ Εε κά há laà na kà wán á bïo á ï lá ko à ï wé bñn á jñi wáa tun. Mi búεεκίρό bïo βέντññ wi miñ míana.

²⁴ I wi à ï va ho Εσιπααηε. Κά ï yú wee va bñn, jññ-sí á ï βueé búεεκί mia. Mu bon, ï wi à ï βuee mi mi wán à khíínáa, à mi séení mi à ï ðañ varáa hón kñhñ so. Κά ï màhá βueé wé wizooní bïo yεñ mi cñn á à khíínáa.

²⁵ Κά há laà na kà wán á ï ï va ho Zeruzalεεmu, á vaá séení bïa bïo sã le Dónbeenñ yi bñn.

²⁶ Mu bon, ho Maseduana lè ho Akayii kãna kèrètñewa á mu ló sña yi le mí ï cã le wárí á à séenínáa ho Zeruzalεεmu kèrètñewa kuure nùpua búí na lé ba ññ-khenia.

²⁷ Lé ðarén mítén leékaa mu. Εε κά lé ho tñiá le ba mí mí, á ba ko ba séení ba. Lé bïo á hññ kãna so kèrètñewa yínón *zúífùwa, à ho Zeruzalεεmu kèrètñewa na lé ba zúífùwa màhá pá tà séeníá ba lè le Dónbeenñ bïo. Awa, á ðarén bèñ mún ko ba séení bán lè mí ññ bïo.

²⁸ Κά ï yú le wárí mu dó ho Zeruzalεεmu kèrètñewa ññ yi, á ï βueé lé lè mi cñn á à varáa ho Εσιπααηε kñhñ.

²⁹ I zū le cá ï wee buen mi cñn, á ï buen là a *Krista bè-tentewà cèera na ó o wee wé lè ba nùpua.

³⁰ Wàn zàwa lè wàn hññni, mi páaní ca mi kuio làa mi, à wé fio le Dónbeenñ yí ï bïo yi. Bñn lé bïo á ï wee cà mi cñn wa páaníló là a Nùhñso Yeesu Krista,

‡ 15:21 Mi loñ Ezayii vñahñ 52.15

lè le waminĩ na le Dónbeenĩ Hácírí wee dé wen bïo yi.

³¹ Mi wé fio, bèra a na à ì kâní ho *Zudee kôhũsa na yínǎn̄ ba kèrètíewa níi yi. Mi mún wé fio, bèra a na à ho Zeruzalεemu kèrètíewa vaa tà le séení na á ì ì búa vaá na ba yi bïo lè le sí-wεε.

³² Ká mu wó kà síi, ká le Dónbeenĩ tà á ì buen mi cón lè hã zámakaa, á bueé vūnka mi cón.

³³ Le le Dónbeenĩ na wee wé à wa kεn̄ ho héeɾà yi à kεn̄ lè mi búenbúen. *Amiina!

16

Le tɛɛni

¹ I wee tonka a Febe mi cón, wón na lé wàn hínló mu kèrètíemu dání yi, na wee sá le Dónbeenĩ tonló ho lóhó na ba le Sánkeree yi.

² Ká a bueé dǎn mia à mi búa a sese o Núhũso yèni yi. Mi búa a làa bïo á bïa dó mí sia le Dónbeenĩ yi wee buaráa mín bïo síi. Mi wé séení a bïo lée bïo na ó o màkóo wi mia yi. Orén mí bεere séeníá ba núpua cèrèε, sǎnkú ínén.

³ I wee tɛɛní a Pirisiye là a Akilaasi yi, bán na làa mi páanía lé o Yeesu *Křista ton-sáwá.

⁴ Ba zàanía mí mukānī á kānīanáa mi. I yi yí dà máa sà bŭn yi. A ba kèrètíewa na yínǎn̄ ba *zúífùwa mún yiwa máa sà mu yi.

⁵ Ba kèrètíewa na wee kúee mín wàn bân zŭi á ì mún wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní wàn bônlo na ba le Epayinεete yi. Wón lé o nín-yání núpue na dó mí síi o Křista yi ho Azii kôhũ yi.

⁶ I wee tɛɛní a hãa na ba le Mari yi, wón na séeníá mia làa sòobéε.

⁷I wee tɛɛní a Andoronikuusi là a zūniasi yi. Ba làa mi lée sí kéní, á ɓa mún kera ho kàsó yi làa mi. Ba lé o Krista tonkarowà na ɓio ɓúhú wi làa sòobéɛ. Ba tà a Krista ɓio á dú ɪnén yahó.

⁸I wee tɛɛní a Anpiliatuusi yi, wón na á ɪ wa làa sòobéɛ wa páaníló là a Núhúso ɓio yi.

⁹I wee tɛɛní a Uubɛn yi, wón na làa wɛn páanía wee sá a Krista tonló, á wee tɛɛní a Sitakiisi yi, wón na á ɪ wa làa sòobéɛ.

¹⁰I wee tɛɛní a Apelɛɛsi yi, wón zéenia le mi dó mí síi binbirí o *Krista yi. O ɓii na ɓa le Arisitobuule lè mí zii nùpua á ɪ wee tɛɛní yi.

¹¹O Herodion, yia lé ho sí kéní làa mi á ɪ wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Naasiisi zii nùpua yi, bán na dó mí sía o *Krista yi.

¹²I wee tɛɛní a háa na ɓa le Tirifɛɛna làa yia ɓa le Tirifooze yi. Ba wee sá a Núhúso tonló làa sòobéɛ. Wàn ɓínlo háa na ɓa le Pɛɛsiide á ɪ wee tɛɛní yi. Wón mún sá a Núhúso tonló làa sòobéɛ.

¹³I wee tɛɛní a Urufuusi yi, wón na ɓio ɓúhú wi làa sòobéɛ o Krista tonló sáró yi. Bàn nu á ɪ wee tɛɛní yi. O mún lé ɪnén wàn nu.

¹⁴O Asenkiriite, là a Filekon, là a Hɛɛmɛɛsi, là a Patorobaasi, là a Hɛɛmaasi, lè wàn zàwa kèrɛtɛwa na páanía wi làa ba, bán búenbúen á ɪ wee tɛɛní yi.

¹⁵O Filolooki là a Zulii á ɪ wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Nɛree lè mín hínló yi, á wee tɛɛní a Olenpaasi yi, làa ɓia búenbúen na dó mí sía o Krista yi, na páanía wi làa ba á ɪ wee tɛɛní yi.

¹⁶Mi tɛɛní mín yi lè le kònbii tɛɛnii. Ba kèrɛtɛwa kuio búenbúen wee tɛɛní mia.

Le zéenti na ó o Poole non

17 Wàn zàwa lè wàn hínni kèrètíewa, bío á ì hení á à na mia lé bío kà: Mi pa miten bío 6a nùpua na wee dé ho sankaró 6a kèrètíewa kuure yi. Ho kàránlò na mi yú á 6a pǎ bío, à 6a wee kàrán mia làa bè-veere á à vīnínáa mia. Mi pǐ 6a bío,

18 lé bío 6a nùpua mu síi á wa Núhúso na lé o *Krista tonlò sáró bío yí here cǎn. Bío bío here 6a cǎn lé 6a dío bío. Ba wee bío há bín-sía à vīnínáa bío yí máa dàrǐ zūn le sabéré lè ho tūiá poni à hueeka mín yi.

19 Mu bon, 6a nùpua búenbúen zū bío mi wee tà bèráa bío ó o Núhúso wee bío yi. Lé búñ nǎn á ì síi wannáa mi bío yi. Éé ká ì màhá wi à mi wé mu bè-zūnminǐ 6ansowà binbirí à wé wéráa bío se. Ì wi à mi ce, à wé yí wé mu bío na yí se.

20 Hen làa cǐnú ká le Dónbeenǐ na lé ho héerà 6anso á à yáa o Satāni pánká, á à dé o mi zení tá.

Le o Núhúso Yeesu wé mí sǎamu làa mia!

21 O Timotee, yǐa làa mi páanía wee sá ho ton-kéní á wee tǎení mia. O Lisiyuusi là a Zasǎn là a Sosipatere, bán làa mi lé ho síi kéní á mún wee tǎení mia.

22 Inén Tǎetiyuusi* na túara a Poole jǐ-cúa á mún wee tǎení mia wa Núhúso na wó á wa lé le dà-kéní yèni yi.

23 O Kayuusi, yǐa á ì làara wán mún wee tǎení mia. Lé wón zǐi á 6a kèrètíewa wee kúee mín wán yi. Ho lóhó wén-bàrálo na 6a le Erasiite, wón lè wàn za Kaatuusi á wee tǎení mia.

24 [Le wa Núhúso Yeesu Krista à wé mí sǎamu lè mi búenbúen. *Amiina!]

* **16:22** O Tǎetiyuusi: O Tǎetiyuusi hía lé o kèrètíe vǎn-túaro. Lé orén ó o Poole fǎera mí jǐ-cúa nǎn yi ó o túara.

Mi wa khòoni le Dónbeenĩ mí dòn

²⁵ Mi wa khòoní le Dónbeenĩ. Lerén lé dño dà à wé, á mi siadéro le yi á à fàrá à tĩn. Le è wé mu le bín-tente na bño ciran o Yeesu Krista, dño á ï wee bue pànká yi. Lé dén bín-tente so á le Dónbeenĩ wee dñn wán zéenináa mí bño na lá sà yi hã lúlúio zànzàn.

²⁶ Εε κά hã laà na kà wán, á mu wãa ló mu khoomu yi wéréwéré le Dónbeenĩ ñi-cúa fεεrowà vñnna na ba yáania túara pànká yi. Lé le Dónbeenĩ na wi fεεε á nñn dén ñii so bán yi le ba túa mu, bèra a na, à hã sñi-viò núpua zũr le, à dé mí sia le yi, à wé bè le bioní yi.

²⁷ Le le Dónbeenĩ na mí dòn lé mu bè-zũrmini ãanso, à yí ho cùkú fεεε, o Yeesu *Krista pànká yi. *Amiina!

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fcef9bf